

Maatiedosto Venäjä

Maatiedosto Venäjä

Nimi

Kieli	Virallinen nimi	Käyttönimi
fi	Venäjän federaatio	
sv	Ryska federationen	
ru	Rossijskaja Federatsija	
en	the Russian Federation	
fr	la Fédération de Russie	
de	die Russische Föderation	

Itsenäistyminen

Itsenäistyi Neuvostoliitosta 12. kesäkuuta 1990 (suvereenisuusjulistus). Neuvostoliitto hajosi virallisesti 26. joulukuuta 1991, päivä sen jälkeen, kun Gorbatšov oli luopunut vallasta.

Kansallispäivä

12. kesäkuuta

Lippu

Aikaero Suomeen

Kesäisin: + 1 h (Moskova, Pietari)

Talvisin: + 1 h (Moskova, Pietari)

Pinta-ala

17 075 400 km²

Väkiluku

141 903 979 (lähde: Venäjän federaation tilastopalvelu 1.1.2009)

Pääkaupunki

Suomeksi: Moskova

Omalla kielellä: Moskva

Diplomaattisuhteet

Suomen ja Venäjän diplomaattisuhteet on järjestetty siten, että ne muodostavat keskeytymättömän jatkon Suomen ja Neuvostoliiton välisille suhteille.

Suomi tunnustanut

30. joulukuuta 1991

Tunnustanut Suomen

Tunnusti ensimmäisenä 31. joulukuuta 1917

Suomen edustautuminen

Edustautuminen Suomessa

- **Venäjän federaation suurlähetystö**

Osoite: Tehtaankatu 1 B, 00140 Helsinki

Puh. (09) 661 876, (09) 661 877

Fax (09) 661 006

Sähköposti: rusembassy@co.inet.fi

Verkkosivut: <http://www.rusembassy.fi>

- **Suurlähetystön konsuliosasto**

Osoite: Vuorimiehenkatu 6, 00140 Helsinki

Puh. (09) 661 449

Fax (09) 622 1812

Sähköposti: consdep@mail.ru

- **Venäjän federaation pääkonsulaatti Turussa**

Osoite: Vartiovuorenkatu 2, 20700 Turku

Puh. (02) 233 6441

Verkkosivut: <http://www.rusconsul-turku.com/visafin.html>

- **Venäjän federaation konsulaatti Maarianhaminassa**

Osoite: Esplanadgatan 11, 22100 Mariehamn

Puh./fax (018) 19 524

- **Venäjän federaation konsulaatti Lappeenrannassa**

Osoite: Kievarinkatu 1A, 53100 Lappeenranta

Puh. (05) 872 0700

Fax (05) 872 0777

Poliittinen järjestelmä

Poliittinen järjestelmä

Venäjän federaatio on presidenttijohtoinen liittovaltio. Nykyinen perustuslaki on hyväksytty kansanäänestyksellä 58 prosentin kannatuksella, ja se tuli voimaan 12. joulukuuta 1993.

Venäjä koostuu 83 alueesta, niin sanotusta federaatiosubjektista. Alueet on jaoteltavissa seuraavasti:

- tasavallat (21 kappaletta)
- oblastit eli alueet (47)
- krait eli aluepiirit (8)
- autonomiset alueet (1)
- autonomiset okrugit eli piirikunnat (4)
- liittovaltion kaupungit Moskova ja Pietari.

Kullakin alueella on oma perustuslakinsa (ustav). Federaation ja alueiden välillä on seitsemän federaatiopiirin väliporras, jota ei mainita perustuslaissa. Presidentti on nimittänyt erityisedustajansa kuhunkin federaatiopiiriin, ja näiden alaisuudessa aluetasolla toimivat federaation tarkastajat.

Alueet on jaettu pienempiin hallinnollisiin yksikköihin, piireihin, jotka puolestaan jakaantuvat noin 24 000 kuntaan. Päätösvaltaa alueiden suhteen on 2000-luvulla keskitetty federaatiolle, mutta nyt toimivaltuuksien siirtämisestä alueille ja kunnille käydään keskustelua. 1. tammikuuta 2009 astui voimaan laki paikallishallintouudistuksesta, jonka mukaan kuntien tulee alkaa hoitaa itsenäisemmin asioitaan. Joillakin alueilla kuntarakenteet ovat toimineet jo kauan, mutta monilla alueilla kysymys kuntien taloudesta ja henkilöresursseista on avoin, jolloin kunnat eivät voi hoitaa niille osoitettuja tehtäviäkään.

Aluejohtajien (kuvernöörien) vaalista luovuttiin vuonna 2005. Alueparlamentin suurimman puolueen puoluejohto nimeää kolme kuvernööriehdokasta, joista presidentti valitsee kuvernöörin. Kaupunginjohtajat valitaan vaaleilla lukuun ottamatta Moskovan ja Pietarin johtajia, koska nämä suurimmat kaupungit ovat federaation subjekteja.

Presidentin alaisuudessa toimii aluejohtajista koostuva neuvoo-antava elin, valtakunnanneuvosto (Gosudarstvennyi sovet).

Monilla federaation ministeriöillä ja virastoilla on edustustonsa alueilla. Samoin alueilla on omat edustustonsa Moskovassa.

Valtionpäämies

Venäjän federaation presidentti on maan päämies, jolle perustuslaki takaa laajat valtaoikeudet. Presidentti yhdessä hallintonsa kanssa viitoittaa politiikan suunnan, jota hallitus toteuttaa kansanedustuslaitoksen tukiessa. Presidentti nimittää pääministerin ja hyväksyy muut ministerivalinnat. Hallitus ei ole parlamentarisessa vastuussa kansanedustuslaitokselle.

Presidentinvaalit järjestettiin 2. maaliskuuta 2008. Vaaleissa ehdokkaina olivat ensimmäinen varapääministeri, Yhtenäisen Venäjän ehdokas Dmitri Medvedev, Kommunistisen puolueen puheenjohtaja Gennadi Zjuganov, Liberaali-demokraattisen puolueen puheenjohtaja Vladimir Žirinovski ja nyt jo lakkautetun Demokraattisen puolueen puheenjohtaja Andrei Bogdanov. Medvedev valittiin presidentiksi 70,3 prosentin ääniosuudella.

Medvedev astui virkaansa 7. toukokuuta 2008. Samalla päättyi Vladimir Putinin toinen toimikausi.

Perustuslakiin hyväksyttiin 30. joulukuuta 2008 presidentin toimikautta koskeva muutos. Muutoksen mukaan toimikautta pidennettiin neljästä kuuteen vuoteen. Muutos ei kuitenkaan koske istuvaa presidenttiä, jonka toimikausi päättyy vuonna 2012. Yksi henkilö voi toimia presidenttinä enintään kaksi peräkkäistä kautta.

Presidentin keskeisiä valtaoikeuksia:

- Nimittää duuman suostumuksella pääministerin, voi johtaa hallituksen kokouksia ja hyväksyy tai hylkää koko hallituksen tai yksittäisten ministereiden eronpyynnöt.
- Esittää duumalle keskuspankin pääjohtajan nimittämistä ja esittää liittoneuvostolle korkeimpien tuomioistuimien tuomareiden sekä pääsyyttäjän nimittämistä.
- Nimittää muiden federaation tuomioistuinten tuomarit.
- Johtaa ulkopoliittikkaa ja on armeijan ylipäällikkö, nimittää asevoimien korkeimman johdon ja hyväksyy Venäjän sotilaallisen doktriinin.
- Nimittää Venäjän turvallisuusneuvoston jäsenet ja johtaa neuvoston kokouksia.

- Allekirjoittaa ja julkaisee lait ja kansainväliset sopimukset.

Parlamentti

Kansanedustuslaitos

Lainsäädäntövalta Venäjällä kuuluu kaksikamariselle parlamentille eli liittokokoukselle (Federalnoje Sobranije).

Parlamentin ylähuoneeseen, liittoneuvostoon tai federaationeuvostoon (Sovet Federatsii) alueet nimeävät itse kaksi edustajaansa. Edustajat nimittää alueen lainsäädäntöelin (parlamentti) sekä alueen ylin viranomainen (kuvernööri). Edustajien kausi on riippuvainen sen nimittäneen tahon toimikaudesta. Liittoneuvoston puhemiehenä toimii Sergei Mironov, joka on Oikeudenmukainen Venäjä -puolueen puoluejohtaja. Liittoneuvostossa on tällä hetkellä 165 jäsentä.

Alahuone eli duuma (Gosudarstvennaja Duma, дума) koostuu 450 edustajasta. Nykyisten edustajien kausi on vielä nelivuotinen, ja seuraavat duumanvaalit järjestetään vuonna 2011. Presidentti Medvedev hyväksyi 30. joulukuuta 2008 lain, jolla duuman toimikautta pidennettiin viiteen vuoteen.

Vuoden 2007 vaaleista lähtien duuma on valittu kokonaan suhteellisilla vaaleilla puoluelistoilta yhdestä koko maan laajuisesta vaalipiiristä. Vain puolueet saavat asettaa ehdokkaita, ja päästäkseen duumaan puolueen on ylitettävä seitsemän prosentin äänikynnys. Keväällä 2009 tehtyjen lakimuutosten mukaan 5-6 % kannatuksen saaneet puolueet saavat jatkossa yhden, 6-7 % kannatuksen saaneet kaksi edustajaa duumaan.

Edustajien tulee olla vähintään 21-vuotiaita Venäjän kansalaisia. Äänioikeuden saa 18-vuotiaana. Minimäänestysprosentti on poistettu, joten vaalien laillisuus ei riipu vaaleissa äänestäneiden määrästä.

Joulukuussa 2007 valitun viidennen duuman (2008–2011) paikkajako

Puolue	Paikkoja	Prosenttia
Yhtenäinen Venäjä	315	70
Kommunistinen puolue	57	12,7
Liberaali-demokraatit (niin sanottu Žirinovskin puolue)	40	8,9
Oikeudenmukainen Venäjä: Isänmaa, eläkeläiset, elämä	38	8,4

Duuman puhemiehenä toimii Boris Gryzlov, joka toimi aikaisemmin valtapuolue Yhtenäisen Venäjän puoluejohtajana.

Uudessa duumassa on 63 naista, kun edellisessä naisia oli 41. Silti naisten osuus duuman edustajista on vain 14 prosenttia. Alle 30-vuotiaita on duumassa 11.

Lakien säätäminen

Lait hyväksytään seuraavassa järjestyksessä:

- Lakiesityksen on saatava parlamentin molempien kamarien ja presidentin hyväksyntä.
- Duuma hyväksyy tavalliset lait (federalnyje zakony) yksinkertaisella ääntenemmistöllä.
- Liittoneuvoston katsotaan hyväksyneen lain, jos puolet sen jäsenistä hyväksyy sen tai mikäli sitä ei ole käsitelty 14 vuorokauden kuluessa.
- Perustuslain luonteiset lait (konstitutsionnyje zakony) hyväksyy 3/4 liittoneuvoston jäsenistä ja 2/3 duuman jäsenistä.
- Liittoneuvoston hylätessä lakiesityksen se voidaan palauttaa duuman uuteen käsittelyyn.
- Hyväksytty laki siirtyy presidentille viiden vuorokauden kuluessa.
- Presidentti allekirjoittaa ja julkaisee lain 14 vuorokauden kuluessa.

Lait julkaistaan hallituksen virallisessa lehdessä, Rossijskaja gazetassa. Saatavissa on myös sähköisiä lakitietokantoja kuten Konsultant Plus ja Garant. Venäjän, Kazakstanin ja Valko-Venäjän tulliliittoa koskevat säädökset julkaistaan tulliliiton verkkosivulla:

- www.tsouz.ru

Puoluejärjestelmä

Venäjällä on monipuoluejärjestelmä. Puolueiden määrä on 2000-luvulla merkittävästi vähentynyt, ja pienpuolueet ovat lähes kadonneet puoluekentältä. Puoluekisterissä on seuraavat puolueet:

- Yhtenäinen Venäjä, puheenjohtaja Vladimir Putin
- Venäjän federaation kommunistinen puolue, pj. Gennadi Zjuganov
- Liberaali-demokraattinen puolue, pj. Vladimir Žirinovski
- Oikeudenmukainen Venäjä, pj. Sergei Mironov
- Jabloko, pj. Sergei Mitrohin
- Venäjän Patriotit, pj. Gennadi Semigin
- Oikea Asia, yhteispuheenjohtajat Georgi Bovt, Leonid Gozman.

Rekisteröityäkseen puolueella tulee olla vähintään 50 000 kannattajaa valtakunnallisesti (vuodesta 2012 lähtien 40 000) ja vähintään 500 hengen paikallisosasto ainakin 45 Venäjän alueella.

Kannatukseltaan suurimmat puolueet ovat keskusta-oikeistolaiseksi luokiteltu Putinin johtama Yhtenäinen Venäjä, Venäjän kommunistinen puolue, Vladimir Žirinovskin luotsaama Liberaali-demokraattinen puolue sekä syksyllä 2006 valtapuolueen vastavoimaksi perustettu Kremlin tukeva, keskusta-vasemmistolaiseksi luokiteltu Oikeudenmukainen Venäjä. Nämä neljä puoluetta ovat edustettuina duumassa.

Pienemmistä puolueista puolerekisterissä ovat Jabloko, Venäjän patriootit ja uutena rekisteriin on tullut Oikea asia -puolue, joka on kolmen pienehkön oikeistopuolueen yhdistymisen tulos.

Oppositiota duumassa edustavat kommunistit, mutta muuten opposition toiminta on ollut hyvin hajanaista. Duuman ulkopuolisten oppositiopuolueiden asema on heikko ja lähes näkymätön. Todellista poliittista kilpailua Venäjällä ei juurikaan ole.

Hallitus

Venäjän nykyinen hallitus nimitettiin 12. toukokuuta 2008. Presidentti Dmitri Medvedev nimitti Vladimir Putinin pääministeriksi 8. toukokuuta.

Valtaosa edellisen hallituksen ministereistä jatkoi myös uudessa hallituksessa ja ministereiden määrä nousi aluksi kolmella. Sitten hallitukseen on otettu kaksi ministeriä lisää ja ministerien määrä on 27. Varapääministereitä on kaikkiaan yhdeksän, mikä on neljä enemmän kuin edellisessä hallituksessa. Muista ministereistä oikeus-, kulttuuri- ja viestintäministeri vaihtuivat. Talous- ja teollisuussektorin ministeriöiden toimivaltuuksiin tuli muutoksia, ja energia-asioita hoitamaan perustettiin uusi ministeriö. Kulttuuriministeriön toimivaltuuksia muutettiin viestintäministeriön ottaessa osan kulttuuriministeriön aiemmin hoitamista tehtävistä. Lisäksi perustettiin uusi urheilu-, matkailu- ja nuorisopolitiikan ministeriö ja tehtiin ministeriöiden toimivaltuuksiin vaikuttavia virastomuutoksia. Hallituksen työtä tehostamaan perustettiin 15 ministeristä koostuva puheenjohtajisto (prezidium).

Niin sanotut voimaministeriöt (ulkoministeriö, sisäministeriö, oikeusministeriö, hätätilaministeriö sekä puolustusministeriö) vastaavat toiminnastaan suoraan presidentille, muut ministeriöt vastaavat pääministerille. Ensimmäiset varapääministerit vastaavat tietyistä erityishankkeista presidentille ohi pääministerin.

Hallitus Venäjällä on presidentin nimittämä, eikä se ole vastuussa Venäjän parlamentille. Myöskään puoluekannalla ei ole ministerinimityksissä parlamentaarista merkitystä. Perustuslakiin tehtiin 30. joulukuuta 2008 lisäys, jonka mukaan hallituksen tulee kerran vuodessa antaa duumalle selvitys toiminnastaan. Duuma voi lisäksi halutessaan kutsua ministereitä kuultavaksi.

[Venäjän hallitus 2009-3 fi \(pdf, 88kt\)](#)

[Venäjän valtionhallinnon rakenne \(pdf, 1632kt\)](#)

[Venäjän federaation toimeenpanoelimet ru fi en \(pdf, 72kt\)](#)

Sisäpolitiikka

Dmitri Anatoljevits Medvedev on toiminut presidenttinä 7.5.2008 lähtien. Presidenttinä kahdeksan vuotta toiminut Putin siirtyi hoitamaan pääministerin tehtäviä. Perustuslaki takaa presidentille laajat valtaoikeudet ja 2000-luvulla valtaa on entisestään keskitetty presidentille. Taustansa johdosta kuitenkin myös Putin on pääministerinä hyvin vahvassa asemassa ja lisäksi hän johtaa valtapuolue Yhtenäistä Venäjää. Medvedev ja Putin ovat tunteneet toisensa pitkään, ja molemmat ovat useaan kertaan todenneet keskinäisen yhteistyön toimivan hyvin. Molemmat ovat sanoneet voivansa harkita asettautumista ehdolle vuoden 2012 presidentinvaaleissa, ja että tulevat keskustelemaan keskenään asiasta kun kysymys on ajankohtainen.

Putinin presidenttikausien aikana (2000–2008) maahan aikaansaatii yhteiskunnallinen ja taloudellinen vakaus, jota kansalaiset usein vertaavat kaoottisena pitämäänsä 1990-lukuun. Vakaus ja jatkuvuus olivat sekä duuman- että presidentinvaalien kantavia teemoja, mutta Medvedevin presidenttikausi on ollut vakauden näkökulmasta haasteellinen. Elokuussa 2008 Venäjä kävi lyhyen sodan Georgian kanssa, joka tosin nosti Medvedevin sisäpoliittista kannatusta mutta jonka ulkopoliittisia seurauksia ratkotaan edelleen. Lisäksi taloudellinen vakaus on horjunut talouskriisin myötä, kun öljyn hinta on nopeasti laskenut huippulukemista ja työttömyys ja lomautukset ovat lisääntyneet. Mitään laajaa yhteiskunnallista protestiaaltoja ei ole kuitenkaan nähty, vaikka joillakin alueilla onkin osoitettu mieltä työttömyyden lisääntymisen johdosta.

Medvedev puhui jo ennen vaaleja voimakkaasti korruption kitkemisen tärkeydestä. Erinäisiä toimia on tehty, mutta toimien vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet vähäisiksi. Medvedev itse on todennut korruptionvastaisten toimien jääneen Georgian sodan ja talouskriisin jalkoihin.

Medvedev on sanonut pitävänsä puoluelaitoksen merkityksen vahvistamista tärkeänä, ja kevään 2009 aikana on valmisteltu ja hyväksytty lukuisia, eri tavoin puolueiden toimintaan vaikuttavia lakimuutoksia. Medvedev on vaatinut myös oikeuslaitoksen uudistamista.

Sekä Putinin että Medvedevin kansansuosio on taloustilanteen heikkenemisestä huolimatta edelleen hyvin korkea. Valtaosa venäläisistä kuitenkin uskoo, että presidentinvaihdoksesta huolimatta Putin käyttää edelleen ylintä määräysvaltaa maassa. Presidentin toimipaikkana on entiseen tapaan Kreml, ja pääministerin kanslia sijaitsee Valkoisessa talossa.

Pohjois-Kaukasia

Turvallisuustilanne Pohjois-Kaukasiassa, erityisesti Tšetšeniassa, Ingušiasa ja Dagestanissa heikentyi merkittävästi vuoden 2009 aikana. Venäjä lopetti keväällä 2009 vuosia käynnissä olleen terrorisminvastaisen operaation Tšetšeniassa, ja yhteenotot eri ryhmien välillä lisääntyivät tämän jälkeen huomattavasti.

Lukuisia korkea-arvoisia virkamiehiä on murhattu, miliseijä ja siviilejä on kuollut yhteenotoissa ja lisäksi Ingušan päämies Junus-Bek Jevkurov yritettiin murhata viime kesänä. Ihmisoikeusaktivisti Natalia Estemirovan ja hyväntekeväisyysjärjestön johtajan Zarema Sadulajevan ja tämän miehen murhat ovat omalta osaltaan lisänneet huolta Pohjois-Kaukasian tilanteesta. Myös Venäjän johto on huolissaan tilanteesta, ja presidentti nimitti 19. tammikuuta 2010 Krasnojarskin alueen entisen kuvernöörin Aleksandr Hloponinin erityisedustajakseen uuteen Pohjois-Kaukasian federaatiopiiriin. Samalla hänestä tehtiin Venäjän hallituksen varapääministeri. Hloponinin tehtävänä on edesauttaa alueen taloudellista kehitystä ja toimia yhteistyössä alueen viranomaisten kanssa. Tavoitteena on saada alueen tilanne vakautettua.

Tšetšeniassa alueen päämiehen Ramzan Kadyrovin asema on hyvin vahva. Sananvapaustilanne koko Pohjois-Kaukasiassa on huolestuttava, ja ihmisoikeusrikkomukset yleisiä. Korkeat, jopa sataa hipovat äänestysprosentit duuman- ja presidentinvaaleissa herättivät epäilyksiä äänestäjien painostamisesta.

Venäläisen yhteiskunnan haasteet

Suurin yhteiskunnallinen haaste Venäjällä on tällä hetkellä se, kuinka maa selviää talouskriisistä ja sen vaikutuksista. Putinin presidenttikausilla Venäjän talous hyötyi erityisesti energian ja raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen myönteisestä kehityksestä. Venäjän talouden ollessa hyvin riippuvainen energian maailmanmarkkinahinnoista, ovat talouskriisin vaikutuksetkin maassa voimakkaat.

Ilman talouskriisiäkin uudella hallinnolla olisi riittänyt runsaasti haasteita, joihin kuuluvat muun muassa energiantuotannon tason ylläpitäminen, talouden monipuolistaminen ja kansanterveyden ja ympäristön tilan kohentaminen. Maan infrastruktuuri vaatii laajoja investointeja. Valtiollisten ohjelmien kautta on kanavoitu merkittäviä summia maatalouteen, koulutukseen, asuinrakentamiseen ja terveydenhoitoon. Kuluvana vuonna eläkkeitä korotetaan merkittävästi.

Kansalaisten tyytymättömyys Venäjällä kohdistuu ennen kaikkea sosiaalisiin ongelmiin, viranomaistoimintojen puutteellisuuksiin ja korruptioon. Luottamus lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen toimintaan on alhainen. Myös sosiaalisen uudistamistarve on tunnustettu. Paikallishallinnon uudistamishanke on ollut jo vuosia käynnissä, mutta se on edennyt hitaasti. Työttömyyden lisääntyessä talouskriisin myötä yleinen tyytymättömyys on kasvanut, ja kansalaiset ovat osoittaneet joillakin alueilla mieltään.

Varallisuuserot ovat suuret, ja alueelliset erot kansalaisten hyvinvoinnin suhteen ovat kasvaneet. Yksi suurimmista yhteiskunnallisista haasteista on ollut työvoiman riittävyys. Väestömäärän kehitykseen onkin alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota, ja syntyvyyttä on pyritty nostamaan kehittämällä uusia tukimuotoja monilapsisille perheille.

Ulkopolitiikka, turvallisuuspolitiikka

Ulkopolitiikka

Venäjä korostaa ulkopolitiikassaan monenkeskisen yhteistyön ja kansainvälisen oikeuden merkitystä ajankohtaisten kansainvälisten ongelmien ratkaisemisessa. Venäjä on YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen. Se on myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) sekä Euroopan neuvoston jäsen.

Venäjän ulkopolitiikan maantieteellinen prioriteettialue on Itsenäisten valtioiden yhteisön (IVY) jäsenmaat. Tähän useiden entisten neuvostotasavaltojen muodostamaan yhteisöön kuuluvat Venäjän lisäksi Armenia, Azerbaidžan, Kazakstan, Kirgisia, Moldova, Tadžikistan, Ukraina, Uzbekistan ja Valko-Venäjä. Georgia erosi IVY:stä elokuussa 2009. Venäjä on muodostamassa Kazakstanin ja Valko-Venäjän kanssa tulliliittoa. Venäjän kahdenväliset suhteet IVY-maihin ovat muutenkin hyvin eritasoiset.

Euroopan unioni ja Venäjä sopivat strategisesta kumppanuudesta vuonna 2003. Kumppanuuden sisältö muodostuu vuonna 2005 sovittujen yhteisten tavoitteiden, niin sanottujen tiekarttojen, toimeenpanossa.

Yhteiset alueet ovat:

- talouden alue
- vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue
- ulkoisen turvallisuuden alue
- tutkimuksen ja koulutuksen alue, johon kuuluvat myös kulttuuriasiat.

Kesällä 2008 EU ja Venäjä aloittivat neuvottelut uudesta perussopimuksesta, jolla korvataan vuonna 1997 solmittu kumppanuus- ja yhteistyösopimus.

Pohjoinen ulottuvuus on EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin tasavertaista yhteistyötä. Yhteistyöaloja ovat ympäristö, ydinturvallisuus, terveys, energia, liikenne, kaupan edistäminen ja investoinnit, oikeus- ja sisäasiat, koulutus, tutkimus ja kulttuuri. Pohjoisen ulottuvuuden saavutuksia ovat ympäristökumppanuuden ja sosiaali- ja terveystalouden puitteissa toteutetut monet hankkeet, kuten Pietarin lounainen jätevedenpuhdistamo. Liikenne- ja logistiikkakumppanuus aloitti toimintansa vuoden 2010 alussa, ja syksyllä 2009 päätettiin lisäksi kulttuurikumppanuuden perustamisesta.

Venäjän suhteet Yhdysvaltoihin ovat olleet koetuksella erityisesti Yhdysvaltojen alkuperäisten ohjustorjuntasuunnitelmien, Naton laajentumissuunnitelmien sekä Venäjän ja Georgian välisen sodan johdosta. Yhdysvaltojen uuden presidentinhallinnon myötä maiden suhteissa on tapahtunut edistymistä ja maat neuvottelevat mm. uusista strategisten ydinaseiden rajoituksista. Myös muilla aloilla tavoitellaan laajenevaa yhteistyötä.

Aasian maiden merkitys Venäjän ulkopolitiikassa on kasvanut. Erityinen merkitys on Kiinalla ja Intialla, jotka ovat myös Venäjälle tärkeitä kauppakumppaneita. Venäjä pyrkii aktiiviseen politiikkaan myös Lähi-idässä. Pääministeri Putinin mukaan Venäjä voi toimia siltana läntisen ja islamilaisen maailman välillä, sillä Venäjällä on suuri muslimiväestö ja maalla on perinteisesti ollut hyvät suhteet islamilaiseen maailmaan ja islaminuskoihin arabimaihin.

Venäjä on mukana useissa kansainvälisen politiikan ongelmakysymysten ratkaisemiseen pyrkivissä ryhmissä, muun muassa:

- Lähi-idän rauhanprosessia tukevassa Lähi-idän kvartetissa (jäseninä EU, Yhdysvallat, Venäjä ja Yhdistyneet kansakunnat)
- Pohjois-Korean ydinohjelmaa koskevissa kuusikantaneuvotteluissa (jäseninä Etelä-Korea, Japani, Kiina, Pohjois-Korea, Venäjä ja Yhdysvallat)
- Iranin ydinohjelmasta neuvottelevassa EU3+3-ryhmässä (jäseninä YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet Iso-Britannia, Kiina, Ranska, Venäjä ja Yhdysvallat sekä Saksa).

Alueellinen yhteistyö

Venäjä on mukana lukuisissa alueellisissa yhteistyörakenteissa:

- Itämeren maiden neuvosto perustettiin vuonna 1992. Neuvoston jäseniä ovat Islanti, Latvia, Liettua, Norja, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska, Venäjä, Viro ja EU:n komissio. Itämeren maiden neuvoston yhteistyöaiheita ovat ympäristö, energia, ydinturva, terveys, koulutus ja kulttuuri.
- Itämeren suojelukomissio (Helcom) perustettiin vuonna 1974 Helsingin sopimuksella. Uusi sitovampi sopimus allekirjoitettiin vuonna 1992, ja se astui voimaan vuonna 2000. Helcomin jäseniä ovat EU ja Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska, Venäjä ja Viro. Helcomin päätehtävä on ehkäistä Itämeren saastumista sekä palauttaa ja turvata sen ekologinen tasapaino. Venäjä toimii Helcomin puheenjohtajana 1. heinäkuuta 2008 lähtien kahden vuoden ajan.
- Barentsin euroarktinen neuvosto perustettiin vuonna 1993. Neuvoston jäseniä ovat Pohjoismaat, Venäjä ja EU:n komissio. Neuvoston päätehtävä on edistää kestävästä taloudellista ja sosiaalista kehitystä Barentsin alueella.
- Arktinen neuvosto perustettiin vuonna 1996. Neuvoston jäseniä ovat Pohjoismaat, Kanada, Yhdysvallat ja Venäjä. Neuvoston päätehtävänä on edistää kestävästä kehitystä arktisella alueella ympäristö-, sosiaali- ja taloussektoreilla. Keskeinen hanke on ollut Arktisen merenkulun arviointiraportin laatiminen.
- Itsenäisten valtioiden yhteisö (IVY) perustettiin vuonna 1991 Neuvostoliiton hajottua. Yhteisön jäseniä ovat Venäjän lisäksi Armenia, Azerbaidžan, Kazakstan, Kirgistan, Moldova, Tadžikistan, Ukraina, Uzbekistan ja Valko-Venäjä. IVY-maat tekevät yhteistyötä talouden, oikeuden, humanitaarisen, turvallisuuden, rauhanturvan ja telekommunikaation alalla.
- Euraasian talousyhteisö (venäjäksi JevrAzES, englanniksi EurAsEC) perustettiin vuonna 2000. Yhteisön jäseniä ovat Kazakstan, Kirgistan, Tadžikistan, Uzbekistan, Valko-Venäjä ja Venäjä. Euraasian talousyhteisö tähtää jäsenmaiden yhteiseen talousalueeseen ja tulliliittoon ja jäsenten koordinoituun lähentymiseen kohti maailmantaloutta ja kansainvälistä kauppajärjestelmää. Venäjä on perustamassa tulliliittoa Kazakstanin ja Valko-Venäjän kanssa, ja tavoitteena on yhtenäisen talousalueen muodostaminen maiden kesken vuonna 2012.

- Kollektiivisen turvallisuuden sopimusjärjestö (venäjäksi ODKB, englanniksi CSTO) perustettiin vuonna 2003. Järjestö perustuu vuonna 1992 perustettuun Kollektiivisen turvallisuuden sopimukseen. Järjestön jäseniä ovat Armenia, Kazakstan, Kirgistan, Tadžikistan, Uzbekistan, Valko-Venäjä ja Venäjä. Kollektiivisen turvallisuuden sopimusjärjestö on sotilaallisen ja poliittisen yhteistyön järjestö.
- Shanghain yhteistyöjärjestö (Shanghai Cooperation Organization) perustettiin vuonna 2001. Järjestön jäseniä ovat Kazakstan, Kiina, Kirgistan, Tadžikistan, Uzbekistan ja Venäjä. Shanghain yhteistyöjärjestön toiminta keskittyy Keski-Aasian alueelliseen talouskehitykseen ja yhteistyöhön sekä taisteluun terrorismia ja huumekauppaa vastaan.
- Venäjä kuuluu myös Aasian-Tyynenmeren yhteistyöfoorumiin (Asia-Pacific Economic Cooperation eli APEC) ja Aasian alueelliseen foorumiin (Asian Regional Forum, ARF). APEC:in huippukokous järjestetään vuonna 2012 Vladivostokissa.

Järjestöt

- Yhdistyneet kansakunnat (YK): Venäjä peri vuonna 1991 YK:n perustajajäsenen, Neuvostoliiton, paikan YK:ssa ja samalla YK:n turvallisuusneuvoston pysyvän jäsenyyden. Pysyvänä jäsenenä Venäjällä on veto-oikeus neuvoston päätöksiin. YK-järjestöistä Moskovassa toimivat ILO, IOM, OCHA, UNAIDS, UNDP, UNEP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIDO, UNODC, WFP ja WHO.
- Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj): Venäjä jatkoi myös Etykin perustajajäsenen Neuvostoliiton paikalla Etyjissä vuonna 1990.
- Euroopan neuvosto (EN): Venäjä liittyi Euroopan neuvoston jäseneksi vuonna 1996.
- G8: Venäjstä tuli G8-ryhmän virallinen jäsen vuonna 1998. Venäjä toimi ryhmän puheenjohtajana vuonna 2006. Venäjä kuuluu lisäksi G20-ryhmän aktiivisiin jäseniin.
- OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development eli taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö): Venäjä on aloittanut jäsenyysneuvottelut OECD:n kanssa.
- Venäjä jätti hakemuksen Maailman Kauppajärjestön (WTO) jäseneksi vuonna 1993. Vuoteen 2009 mennessä neuvottelut olivat ehtineet edetä varsin pitkälle. Tällä hetkellä tutkitaan miten Venäjän, Kazakstanin ja Valko-Venäjän välisen tulliliiton muodostaminen vaikuttaa maiden WTO-jäsenyysneuvottelujen etenemiseen.

Puolustuspolitiikka

Venäjän kansallisen turvallisuuden strategia ja sotilasdoktriini ovat vuodelta 2000. Sotilasdoktriinin ja muiden kansalliseen turvallisuuteen liittyvien asiakirjojen uudistustyö on käynnissä samalla kun asevoimien organisaatio, henkilöstöjärjestelmä sekä varustamisohjelmat ovat muutoksessa.

Venäjällä on käytössä asevelvollisuusarmeija sopimussotilailta täydennettynä. Asevoimien virallinen kirjavahvuus on 1 130 900 sotilasta, joka suunnitellaan laskettavaksi 1 000 000 henkilöön vuoteen 2016 mennessä. Sopimussotilaiden määrä on tällä hetkellä noin 207 000 henkilöä. Asevoimissa otettiin käyttöön vuoden mittainen varusmiespalvelus vuonna 2008. Asevoimissa palvelee lisäksi noin 870 000 siviilihenkilöä. Venäjällä on myös muita niin sanottujen voimaministeriöiden alaisia operatiivisia aseistettuja joukkoja ja muodostelmia.

Venäjän asevoimien puolustushaarat ovat maavoimat, ilmavoimat ja sotalaivasto. Lisäksi Venäjällä on kolme itsenäistä aselajia, jotka ovat strategiset ohjusjoukot, avaruusjoukot ja maahanlaskujoukot. Venäjän asevoimilla on neljä päätehtävää, jotka ovat:

- Venäjän federaatiota vastaan suunnattujen sotilaallisten tai sotilaspoliittisten uhkatekijöiden torjuminen
- Venäjän taloudellisten ja poliittisten intressien turvaaminen
- rauhanajan sotilasoperaatioiden johtaminen
- aseellisen voiman käyttö federaation turvallisuuden takaamiseksi.

Vuonna 2008 Venäjän puolustusbudjetti oli sen oman ilmoituksen mukaan 2,5 prosenttia BKT:sta (29 miljardia euroa eli 42 miljardia dollaria).

Venäjä osallistuu yli puoleen käynnissä olevista YK:n kriisinhallintaoperaatioista.

EU:n ja Venäjän välistä yhteistyötä kriisinhallinnassa kehitetään. Venäjä osallistuu ensimmäistä kertaa EU:n sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon EUFOR-operaatioissa Tshadissa.

Naton ja Venäjän yhteistyö sai virallisesti alkunsa vuonna 1991 Pohjois-Atlantin yhteistyöneuvostossa. Vuonna 1994 Venäjä liittyi Naton rauhankumppanuusohjelmaan, ja vuonna 1997 Venäjä ja Nato allekirjoittivat yhteistyösopimuksen. Nato–Venäjä-neuvosto perustettiin vuonna 2002.

Kehityspolitiikka

Venäjä ei toistaiseksi harjoita virallista kehitysyhteistyötä, eikä sillä ole erityisiä rakenteita kehitysyhteistyön toteuttamiseen, joskin tällaisia suunnitellaan. Venäjä on myös ilmoittanut aikovansa liittyä kehitysyhteistyön rahoittajien joukkoon. Se ei kuitenkaan vielä ole OECD:n jäsen, eikä näin ollen kuulu OECD:n kehitysapukomiteaan (DAC).

G8-maana Venäjä osallistuu köyhimpien maiden velkahelpotuksen rahoitukseen Maailmanpankin alaisen IDA:n (International Development Association) puitteissa.

Ihmisoikeudet

Ihmis- ja kansalaisyhteiskunnat vahvistetaan Venäjän perustuslaissa. Venäjä on mukana kaikissa tärkeimmissä ihmisoikeussopimuksissa. Se ei ole kuitenkaan ratifioinut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 pöytäkirjaa, joka koskee kuolemanrangaistusta. Venäjällä kuolemanrangaistusta ei ole näin ollen virallisesti lakkautettu, mutta tuomioiden täytäntöönpano on jäädytetty. Sen sijaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen pöytäkirja 14 ratifiointiprosessi on parhaillaan käynnissä. Pöytäkirja 14 koskee ihmisoikeustuomioistuimen uudistamista ja sen ratifiointi merkitsisi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen työn helpottumista.

Venäjällä toimii presidentin nimittämä ihmisoikeusasiamies (Vladimir Lukin), joka raportoi vuosittain toimistoonsa tulleiden yhteydenottojen perusteella Venäjän ihmisoikeustilanteesta. Keskustelua ihmisoikeuksista käy presidentin aloitteesta kokoon kutsuttu 126-jäseninen kansalaiskamari. Kamari on toiminut vuodesta 2006 lähtien, ja sen jäsenet nimitetään kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Presidentti nimittää kolmasosan jäsenistä, nämä nimittävät alueilta seuraavan kolmanneksen ja kaksi ryhmää yhdessä paikallistasolta loput. Kamari laatii vuosittain katsauksen Venäjän kansalaisyhteiskunnan tilanteesta ja osallistuu muun muassa lakiesitysten valmisteluun.

Presidentin alaisuudessa toimii kansalaisyhteiskuntaa ja ihmisoikeuksia seuraava neuvosto. Neuvoston johdossa on Ella Pamfilova, joka johti neuvostoa jo Putinin presidenttikauden aikana. Neuvosto toimii neuvoo-antavana elimenä. Lisäksi Venäjällä on 1. syyskuuta 2009 lähtien toiminut lasten oikeuksien valtuutettu. Valtuutettuna toimii Pavel Astahov.

Monet venäläiset ja kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt seuraavat maan ihmisoikeustilannetta. Ajankohtaisia asioita ovat muun muassa kokoontumis- ja sananvapauskysymykset, kansalaisyhteiskunnan tilanne, armeijan kurinpitokäytännöt ja yleinen simputus, lainvalvontaorganisaatioiden kuten miliisin käyttämät menetelmät ja eri vähemmistöjen kokemat ongelmat. Pohjois-Kaukasian tilanne on viime vuonna heikentynyt, mistä johtuen koko alueen tapahtumien seuranta on tiivistynyt.

EU:n ja Venäjän välillä järjestetään konsultaatiot ihmisoikeuskysymyksistä kaksi kertaa vuodessa.

EU-politiikka

EU-politiikka

Euroopan unionin kansainvälinen toiminta ja kanssakäyminen EU:n ulkopuolisten maiden ja järjestöjen kanssa on laajaa. Ulkosuhdetoimintaa EU toteuttaa esimerkiksi yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP), kauppapolitiikan ja kehityspolitiikan kautta. Venäjä on EU:lle läheinen ja tärkeä maa, jonka kanssa tehdään yhteistyötä lukuisilla sektoreilla.

Strateginen kumppanuus

Euroopan unioni ja Venäjä ovat määritelleet suhteensa "strategiseksi kumppanuudeksi", mikä kuvastaa ennen kaikkea naapuruutta, osapuolten riippuvuutta toisistaan ja niiden merkitystä globaaleina toimijoina. Keskinäisriippuvuus näkyy selvimmin taloudellisessa kanssakäymisessä ja erityisesti energia- ja raaka-ainesektorilla.

Venäjä on EU:n kolmanneksi suurin kauppakumppani ja EU puolestaan on Venäjän suurin kauppakumppani. Vuonna 2008 kauppavaihto oli arvoltaan noin 280 miljardia euroa. Kauppa oli EU:lle alijäämäistä. EU tuo Venäjältä pääasiassa energiaa ja raaka-aineita. Unionin osuus Venäjän öljy- ja kaasuviennistä on yli 60 prosenttia. EU puolestaan vie Venäjälle lähinnä teollisuustuotteita, kuten koneita, kuljetuslaitteita, kemikaaleja ja elintarvikkeita. Unionin jäsenmaista Venäjän suurimmat kauppakumppanit ovat Saksa, Italia ja Alankomaat.

Kumppanuus- ja yhteistyösopimus

Euroopan unionin ja Venäjän suhteiden sopimuksellinen perusta on 1997 voimaan tullut kumppanuus- ja yhteistyösopimus (Partnership and Cooperation Agreement, PCA).

Sopimuksessa muun muassa sovittiin, että huippukokous osapuolten välillä järjestetään kahdesti vuodessa. Viimeisin huippukokous järjestettiin 18. marraskuuta 2009 Tukholmassa.

Vuonna 2006 osapuolet totesivat, että PCA:n tilalle tarvitaan uusi, muuttuneita olosuhteita ja strategisen kumppanuuden tarpeita paremmin vastaava sopimus. EU:n ja Venäjän välisessä huippukokouksessa kesäkuussa 2008 Hantý-Mansijskissa päätettiin aloittaa neuvottelut uudesta perussopimuksesta. Uusi sopimus korvaa aikanaan nykyisen PCA:n. Neuvottelut uudesta sopimuksesta alkoivat heinäkuussa 2008, ja toistaiseksi on käyty seitsemän neuvottelukierrosta. Viimeisin neuvottelukierros alkoi joulukuussa Brysselissä ja Moskovassa. Tavoitteena perussopimusneuvotteluissa on laaja-alainen, juridisesti sitova sopimus, joka kattaa yhteistyön kaikki ns. yhteiset alueet.

Yhteiset alueet

Käytännön tasolla EU:n ja Venäjän välisiä suhteita on viime vuosina kehitetty niin sanottujen yhteisten alueiden (Common Spaces) kautta. Alueet ovat:

- talouden alue
- vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue
- ulkoisen turvallisuuden alue
- tutkimuksen ja koulutuksen alue, johon kuuluvat myös kulttuuriasiat.

Alueiden sisällöistä ja tavoitteista, niin sanotuista tiekartoista (road maps), sovittiin vuonna 2005. Poliittista sitoutumista yhteisten alueiden toimeenpanoon on vahvistettu järjestämällä ministeritasoisia kumppanuusneuvoston kokouksia (PPC, Permanent Partnership Council) EU:n ja Venäjän välillä. Pohjoisen ulottuvuuden politiikka on myös EU–Venäjä-yhteistyön alueellista toteuttamista. Pohjoinen ulottuvuus uudistettiin Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 2006, ja se on nykyään neljän tasa-arvoisen kumppanin eli EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteistä politiikkaa.

Yhteisen talousalueen keskeisin tavoite on EU:n ja Venäjän välisen kaupan ja investointitoiminnan lisääminen poistamalla kaupan esteitä ja parantamalla liiketoimintaympäristöä. Tavoitetta edistetään erityisesti viranomais- ja asiantuntijayhteistyön eli niin sanottujen dialogien kautta. Muun muassa teollisuus- ja yrityspolitiikkaa, teollisuustuotteiden sääntelyä, rahoituspalveluita, teollisoikeuksien suojaa, investointeja ja julkisia hankintoja koskevat dialogit ovat tärkeä väline säännösten yhdenmukaistamisessa ja lainsäädännön toimeenpanon seurannassa. Unionissa komissiolla on keskeisin rooli kaikkiaan 16 dialogin edistämiseksi. Dialogien puitteissa toimii noin 40 työryhmää. Taloussuhteiden odotetaan edelleen laadullisesti kehittyvän kohti vapaakauppaa, kun Venäjästä on aikanaan tullut WTO:n jäsen.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen keskeisenä tavoitteena on luoda puitteet ihmisten vapaalle liikkuvuudelle. Osapuolten välinen viisumivapaus on pitkän aikavälin tavoite. Tällä hetkellä huomio on viisumikäytäntöjen helpottamisessa; kesäkuussa 2007 tulivat voimaan sopimukset viisumihelpotuksista ja laittomasti maahan tulleiden ihmisten takaisinotosta. Yhteistyötä tehdään myös mm. järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunnassa. Vuodesta 2005 alkaen EU ja Venäjä ovat järjestäneet kaksi kertaa vuodessa ihmisoikeuskonsultaatiot.

Ulkoisen turvallisuuden alueella yhteistyötä tehdään muun muassa kriisinhallinnassa, terrorismin vastaisessa taistelussa, joukkotuhoaseiden leviämisen vastustamisessa sekä yhteisessä naapurustossa olevien niin sanottujen jäätyneiden konfliktien ratkaisemisessa.

Tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin alue tarjoaa parhaat mahdollisuudet kansalaistason yhteistyölle. Koulutussektorilla on muun muassa parannettu akateemista liikkuvuutta Erasmus Mundus -ohjelman avulla.

Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI)

Euroopan unionin ja Venäjän välillä tehdään myös paljon hankeyhteistyötä (raja-alueyhteistyö eli ENPI CBC), josta osa kohdistuu Suomen ja Venäjän välille. Uusi rahoitusväline, Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti (European Neighbourhood and Partnership Instrument), korvaa aiemman TACIS-ohjelman. Suomen ja Venäjän välillä toteutetaan kolmea raja-alueyhteistyön ohjelmaa. Ne ovat nimeltään Kolarctic, Karjala ja Kaakkois-Suomi-Venäjä. Ohjelmien ensimmäiset hakukierrokset avataan alkuvuodesta 2010.

- Lisätietoa [raja-alueyhteistyöstä](#) (ENPI CBC)

EU-Venäjä viisumihelpotussopimus fi (pdf, 84kt)

Talous, elinkeinoelämä ja ulkomaankauppa

Talous, elinkeinoelämä

Venäjän talous kehittyi positiivisesti 2000-2008 tärkeiden vientituotteiden suotuisan hintakehityksen ja kotimaisen kulutuksen kasvun viemänä. Bruttokansantuote kasvoi vuosittain noin 6-7%. Maailmantalouden taantuma ja öljyn maailmanmarkkinahinnan jyrkkä lasku toivat kuitenkin talouteen jyrkän käänteen vuonna 2008. Valtion nopeista ja mittavista pankkitukitoimista huolimatta kotimaisen pankkiluototuksen aiemmin nopea kasvu oli lähes pysähdyksissä vielä vuoden 2009 lopulla. Talous supistui vuoden 2009 kesään saakka voimakkaasti varsinkin investointien ja teollisuustuotannon vähennyttä ja valtion budjetti kääntyi alijäämäiseksi. Vuoden 2009 toisen puoliskon aikana talous on ollut hyvin hitaassa kasvussa. Kasvun arvioidaan piristyvän vuonna 2010 riippuen kulutuksen elpymisestä, öljyn hinnan ja kotimaisen pankkiluototuksen kehityksestä sekä valtion budjettimenojen toteutumisesta.

Raha- ja valuuttapolitiikka

Rupla oli useana vuonna ennen taantumaa vakaa keskuspankin hillitessä sen vahvistumista ostamalla markkinoilta vientituloista kertyvää valuuttaa. Toisaalta samalla liikkeelle laskettu kotimainen raha on vaikeuttanut inflaation hidastamista. Vuoden 2009 joulukuussa kuluttajahinnat olivat vajaa 9 prosenttia korkeammat kuin vuotta aiemmin, elintarvikkeiden hinnat 6 prosenttia korkeammat.

Öljyn hinnan romahdettua vuonna 2008 ruplan annettiin talvella 2008-2009 heiketä. Vakauduttuaan rupla vahvistui keväällä ja syksyllä 2009. Rupla oli tammikuun 2010 loppupuolella euroon nähden 15 prosenttia alempana kuin joulukuun 2008 alussa. Ruplan arvoon vaikuttavia tekijöitä ovat öljyn maailmanmarkkinahinta, tuonnin määrä ja pääomanliikkeet Venäjän ja ulkomaiden välillä.

Energia

Venäjän osuus maailman kaasunvarjoista on neljännes. Venäjä on pitkään ollut maailman suurin maakaasuntuottaja ja -viejä. Vuonna 2009 Yhdysvallat kuitenkin ohitti Venäjän maakaasun tuotannossa. Tuotetusta kaasusta 70 prosenttia käytetään kotimarkkinoilla, joilla hinta on säädelty. Hintaa nostetaan lähivuosina asteittain. Eurooppa on kaasun tärkein vientimarkkina. Kaasun vienti Eurooppaan laski kuitenkin vuonna 2009. Syynä olivat sekä lämmin talvi että kasvanut kilpailu Euroopan markkinoista. Gazprom menetti markkina-asemiaan Euroopassa mm. norjalaiselle Statoil Hydrolle sekä Pohjois-Afrikan nesteytetulle kaasulle.

Venäjä ohitti vuoden 2009 toisella neljänneksellä Saudi-Arabian öljyntuotannossa ja -viennissä ja on tällä hetkellä maailman suurin öljynviejä. Venäjän öljyntuotanto nousi elokuussa 2009 ennätystasolleen sitten vuoden 1999. Maailman öljyvarjoista Venäjällä on 6,6 prosenttia.

Valtio verottaa energian viientä. Öljyn vientiveroa on elo-syyskuun 2008 tilanteesta (vientivero miltei 500 dollaria öljytonnia kohden) jouduttu laskemaan huomattavasti (helmikuussa 2009 vain noin 100 dollaria, helmikuussa 2009 noin 270 dollaria), millä on vaikutuksensa valtion tuloihin. Lisäksi valtio on tukenut Itä-Siperian öljyntuotantoa verohelpotuksin. Vuonna 2008 energiaverojen osuus valtion budjetin tuloista oli lähes puolet mutta vuonna 2009 osuus pieneni tuntuvasti (tammi-lokakuussa alle 40 prosenttia).

Vanhon esiintymien ehtyessä kaasun- ja öljyntuotannon tason ylläpitäminen vaatii mittavia investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa. Kaasun tuotannon painopiste onkin siirtymässä Länsi-Siperiasta pohjoiseen ja itään, erityisesti mannerjalustassa sijaitseville esiintymille. Suurimmat tunnetut ja todennäköisesti ensin käyttöön otettavat esiintymät ovat Jamalin niemimaan pohjoisosissa ja Štokmanin esiintymä Barentsinmerellä. Kaasu kuljetetaan pääosin putkitse, mutta Kuolan niemimaalle ja Venäjän Kaukoitään suunnitellaan myös maakaasun nesteytyslaitosta. Venäjän ensimmäiset nesteytetyn maakaasun kaupalliset kuljetukset käynnistyivät maaliskuussa 2009 Sahalinilta.

Uudet öljyntuotantoalueet sijaitsevat Itä-Siperiassa, Kaspianmerellä sekä Euroopan puoleisten osien pohjoisilla alueilla. Valtio pyrkii tukemaan öljyntuotantoa näillä vaikeapääsyisillä alueilla verohelpotuksin. Venäjä on pyrkinyt lisäämään maan omaa öljynjalostusta sekä öljyn kuljetuksia omien satamien kautta. Valko-Venäjän kiertävän öljyputken rakentaminen on käynnistynyt. Kaasukuljetuksista 80 prosenttia kulkee Ukrainan läpi, mutta toimituksissa on ollut ongelmia. Venäjä pyrkiikin lisäämään kaasuvientä Mustanmeren (Blue Stream - olemassa, South Stream - suunnitteilla) ja Itämeren (Nord Stream - suunnitteilla) alittavien putkien kautta. Primorskin (Koiviston) öljysatama on maan suurimpia. Itä-Siperiasta Tyynelle valtamerelle johtavan ESPO-kaasuputken ensimmäinen, miltei 2 700 kilometrin pituinen osa vihittiin käyttöön joulukuussa 2009. Samalla käynnistyivät öljykuljetukset Venäjän Kaukoitässä sijaitsevasta Kozminon öljyterminaalista Hong Kongiin. ESPO-putki tukee Venäjän tavoitetta lisätä vientiä Aasian markkinoille. Energian vientiputket ovat Venäjällä valtionmonopoleja.

Ulkomaisten yritysten osallistuminen merkittävässä energiahankkeissa on supistettu vähemmistöosakkuuksiksi. Ulkomaisten investointien rajoittamisesta strategisiksi katsotuille toimialoille on myös hyväksytty laki, jossa säädetään ulkomaisten investointien edellytyksistä ja lupamenettelystä. Kaivannaisesiintymien hyödyntämisestä säädetään myös kaivannaislaissa,

jonka nojalla määritellään ns. federaatiolle merkitykselliset esiintymät. Molempiin lakeihin on luvassa muutoksia alkuvuodesta 2010.

Talouden modernisaatio ja innovaatiotoiminta

Venäjällä on tiedostettu tarve uudistaa maan tuotanto- ja osaamisrakennetta sekä päästä eroon talouden raaka-aineriippuvuudesta sen rakenteita nykyaikaistamalla ja monipuolistamalla. "Modernisaatiosta" on tullut talouskeskustelua hallitseva teema, jonka konkreettinen sisältö on kuitenkin vasta vähitellen muotoutumassa.

Talouden monipuolistamisen laajojen suuntaviivojen vetäminen on annettu uuden, presidentti Medvedevin alaisuudessa toimivan "talouden modernisaation ja teknologisen kehityksen komission" tehtäväksi. Komissio on määrittellyt työnsä keskeisiksi painopisteiksi energiatehokkuuden ja energiansäästämisen, ydinteknologian, viestintäyhteyksiin liittyvän avaruusteknologian, lääketieteen teknologiat sekä strategisesti tärkeät informaatioteknologiat. Hallituksen alaisuudessa toimii tämän lisäksi talouden uudistamisesta tahollaan vastaava "taloudellisen kehityksen ja integraation komissio", jonka puheenjohtajana toimii ensimmäinen varapääministeri Igor Shuvalov.

Talouden monipuolistamiseksi ja innovaatiotalouden kehittämiseksi on viime vuosina myös perustettu erityistalousalueita, jotka toimivat teollisuuden, tuotekehityksen ja matkailun aloilla. IT-sektoria kehittämään on perustettu teknologiapuistoja. Innovaatiosektorille on perustettu riskisijoitusrahastoja, joiden toivotaan edesauttavan uusien innovaatioyritysten liikkeellelähtöä ja niiden tuotteiden kaupallistamista. Nanoteknologiasektorin kehittämiseksi on perustettu valtiokorporaatio Rusnano. Korkeakoulumaailmassa on käynnistetty laaja uudistusprosessi.

Uusista rakenteista huolimatta talouden uudistaminen on edennyt toistaiseksi hyvin hitaasti. Syitä tähän ovat olleet muun muassa perinteisen teollisuuden muutosvastarinta sekä talouden raskaat byrokraattiset rakenteet verotuksesta tullikäytäntöihin. Innovaatiotalouden kehittämisen kannalta olennaiset tärkeät edellytykset pk-sektorin kasvulle puuttuvat vielä monilta osin. Yksityissektorilta puuttuu paitsi rahoitusta, myös halua lähteä kansainväliseen kilpailuun. Tutkimuslaitosten tuottamaa laadukasta tiedettä ei osata kaupallistaa uusiksi teknologioiksi. Henkisen omaisuuden suoja on puutteellista. Innovaatiot ymmärretään kaiken kaikkiaan lähinnä vain korkean teknologian tuotteiksi ja erilaisiksi laitteiksi – esimerkiksi sosiaalisiin innovaatioihin ei vielä ole juurikaan kiinnitetty huomiota.

Suorat sijoitukset ulkomailta

Suorat sijoitukset ulkomailta, joista osa on venäläistä alkuperää, kasvoivat huomattavasti vuosina 2006–2008, yli 49 miljardiin euroon vuonna 2008. Kriisivuonna 2009 ne vähenivät huomattavasti, mutta eivät tyrehtyneet. Venäjän talouden kokoon nähden suorien sijoitusten virta on ollut ennen taantumaa melko pieni, noin neljä prosenttia BKT:sta.

Ulkomaisia suoria sijoituksia tehtiin tammi-syyskuussa 2009 eniten öljyteollisuuteen, kiinteistösektorille ja kaupan alalle. Venäläisten suorien sijoitusten virta ulkomaille on myös kasvanut, ja se lisääntyi hieman myös vuonna 2008, yli 35 miljardiin euroon. Vuonna 2009 virta laantui hieman.

Yritysverotus

Venäjällä on kaksi keskeistä yleistä yritysveroa. Yritykset maksavat veroa voitostaan. Voittovero aleni vuoden 2009 alusta 24 prosentista 20 prosenttiin. Kulujen verovähennyskelpoisuudessa on eroja verrattuna suomalaiseen käytäntöön. Maksamistaan palkoista yritykset maksavat 26 prosentin sosiaaliveroa, mutta vero alkaa laskea palkan ylittäessä määrätyn rajan. Vero on nousemassa 34 prosenttiin vuoden 2011 alusta. Muun muassa pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maataloudelle on omia verosäännöksiä.

Suurimmat yritykset

Venäjän markkina-arvoltaan suurimmat yritykset olivat syyskuun 2009 alussa:

1. Gazprom (öljy- ja kaasuteollisuus)
2. Rosneft (öljy- ja kaasuteollisuus)
3. Lukoil (öljy- ja kaasuteollisuus)
4. Sberbank (pankkitoiminta)
5. Surgutneftegaz (öljy- ja kaasuteollisuus)
6. Norilski Nickel (kaivosteollisuus)
7. Gazpromneft (öljy- ja kaasuteollisuus)
8. Vimpelcom (telekommunikaatio)
9. Novolipetskin metallurginen kombinaatti NLMK (metallurgia, teräs)
10. Mobilnyje telesystemy - MTS (telekommunikaatio)

11. NovaTEK (öljy- ja kaasuteollisuus)
12. FSK JeES (sähkön jakelu)
13. Rushydro (sähköntuotanto)
14. Vneštorgbank VTB (pankkitoiminta)
15. Tatneft (öljy- ja kaasuteollisuus)
16. Uralkalij (kemianteollisuus)
17. Magnitogorskin metallurginen kombinaatti MMK (metallurgia, teräs)
18. Severstal (metallurgia, teräs)
19. Poljus Zoloto (jalometalli- ja timanttiteollisuus)
20. Mechel (metallurgia, teräs)

Yksityisen sektorin osuudeksi bruttokansantuotteesta on arvioitu noin 65 prosenttia. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä on yli miljoona, ja niissä työntekijöitä noin 10 miljoonaa. Niiden osuus taloudessa on kuitenkin suhteellisen pieni. Lisäksi Venäjällä on 3,8 miljoonaa pienyrittäjää, jotka toimivat ilman juridista yritysmuotoa.

Liike-elämän liitot

Tärkeimmät liike-elämän liitot ovat Venäjän teollisuus- ja yrittäjäliitto (RSPP), Venäjän liike-elämä (Delovaja Rossija) ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustava Tuki (Opora).

Tietoa Venäjän taloudesta:

- Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)
- Finpron markkinatieto
- Suomalais-venäläinen kauppakamari

Ulkomaankauppa, kauppapolitiikka

Venäjän ulkomaankaupan monen vuoden nopea kasvu taittui kansainvälisen rahoitus- ja talouskriisin vaikutusten myötä, etenkin Venäjän vientituloihin keskeisesti vaikuttavan öljyn maailmanmarkkinahinnan laskettua jyrkästi vuoden 2008 jälkipuoliskolla.

Vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla Venäjän vientitulot putosivat jyrkästi edellisen vuoden ensipuoliskosta öljyn vientihinnan laskun takia. Tuonti väheni merkittävästi. Venäjän tullin ja keskuspankin tilastojen perusteella tavaroiden ulkomaankaupan arvo väheni koko vuoden 2009 osalta noin 350 miljardiin euroon, mikä merkitsi lähes kolmanneksen supistumista edelliseen vuoteen verrattuna. Viennin osuus kauppavaihdosta oli noin 61 prosenttia ja tuonnin 39 prosenttia. Tuonnin suhteellisen osuuden säilyttyä ennallaan Venäjän perinteisesti suuri kauppataseen ylijäämä pieneni. Vuonna 2009 se oli 80 miljardia euroa.

Venäjän tavaraviennistä EU-maiden osuus oli 53 prosenttia ja tavaratuonnista 45 prosenttia tammi-marraskuussa 2009. IVY-maiden vastaava osuus niin viennistä kuin tuonnista oli 13-15 prosenttia. Merkittävimmät yksittäiset vientimaat olivat järjestyksessä Hollanti, Italia, Saksa, Valko-Venäjä, Kiina, Turkki, Ukraina ja Puola. Suomi oli Venäjän 12. tärkein vientimaa. Merkittävimmät tuontimaat olivat Kiina, Saksa, Yhdysvallat, Ukraina, Ranska, Italia, Japani ja Valko-Venäjä. Suomi oli tuontimaista 11. suurin.

Venäjältä vietiin vuonna 2009 edellisten vuosien tapaan suurelta osin jalostamattomia tai vähän jalostettuja energiatuotteita ja raaka-aineita, kuten raakaöljyä, polttoöljyä, maakaasua, hiiltä ja sähköä. Muita vientituotteita olivat metallit ja metallituotteet, kemiantuotteet sekä koneet ja laitteet. Venäjän tuonnista noin kymmenesosa oli kuljetusvälineitä. Muita tärkeitä tavararyhmiä tuonnissa olivat koneet ja laitteet pois lukien ajoneuvot ja niiden osat (kolmasosa) sekä elintarvikkeet ja niiden raaka-aineet ja kemian teollisuuden tuotteet (kummankin osuus 17-18 prosenttia).

Venäjän palveluviennin arvo vuonna 2009 oli Venäjän keskuspankin tietojen mukaan 30 miljardia euroa, ja palvelujen tuonnin arvo puolestaan 44 miljardia euroa. Palveluviennistä vajaa 30 prosenttia oli kuljetuspalveluja (tammi-syyskuussa 2009), yli neljäsosa teknisiä ja muita liiketoiminnan palveluja sekä neljäsosa matkailupalveluja. Palvelutuonnista yli kolmasosa oli matkailupalveluja, yli viidesosa teknisiä ja muita liiketoiminnan palveluja sekä 15 prosenttia kuljetuspalveluja.

Venäjän kauppapolitiikan keskeiset piirteet

Venäjän kauppapolitiikassa keskeisellä sijalla ovat viime vuosina olleet neuvottelut liittymisestä Maailman kauppajärjestön WTO:n jäseneksi. Vuonna 1993 käynnistyneen liittymisprosessin etenemismuutos on vaihdellut suuresti. Viimeisten vuosien aikana Venäjä on saanut päätökseen pääosan WTO-maiden kanssa kahdenvälisesti käytävistä markkinoillepääsyneuvotteluista. Myös monenkeskisissä neuvotteluissa yhä auki olevien kysymysten ratkaisu voisi periaatteessa olla mahdollista suhteellisen nopeasti. Suomen kannalta yksi merkittävimmistä jäljellä olevista neuvottelukysymyksistä koskee raakapuun vientitulleja.

Venäjä ilmoitti kuitenkin kesäkuussa 2009, että se jatkossa aikoo neuvotella WTO-jäsenyydestä yhdessä Kazakstanin ja Valko-Venäjän kanssa muodostettavan tulliliiton puitteissa. Tulliliiton perustamiseen liittyvien epäselvyyksien vuoksi WTO-jäsenyysneuvottelut jäädytettiin, ja tulliliiton vaikutuksia maiden WTO-jäsenyysneuvottelujen jatkoon selvitetään.

Perinteisen tullipolitiikan lisäksi WTO-jäsenyydellä on vaikutuksia laajaan määrään talouden sektoreita ja kysymyksiä, kuten

- palveluiden kauppa
- henkisen omaisuuden suoja
- terveys- ja kasvinsuojelumääräykset sekä
- tekniset kaupan esteet.

Venäjä onkin viime vuosina usunut radikaalisti kaupallistaloudellista lainsäädäntöään täyttääkseen tulevat velvoitteet WTO:n säännöistä eri aloilla. Vaikka Venäjän lainsäädäntö on jo pitkälti WTO-vaatimukset täyttävää, on ratkaiseva merkitys kuitenkin sillä, miten lainsäädäntöä sovelletaan. Käytännössä ongelmia Venäjän markkinoilla toimiville yrityksille aiheuttavat muun muassa Venäjän säästösten monitasoisuus ja osittainen ristiriitaisuus sekä viranomaisten erilaiset tulkinnot ja lakeja toimeenpanevat käytännöt. Näihin kysymyksiin WTO-jäsenyys ei tuo välitöntä ratkaisua.

Yleisesti Venäjän markkinoille tunnusomaista on puutteellinen ennustettavuus ja avoimuuden puute.

Nähtävillä oleva suuntaus on myös hallinnollisen virkakoneiston määrällinen kasvu ja sen lisääntyvä puuttuminen yksityissektorin toimintaan. Viranomaisten keskinäisen koordinaation ja toimivallan rajojen määrittelyssä on puutteita, eikä korruptioon ole saatu parannusta. Ulkoasiainministeriön teettämän kaupanestekyselyn mukaan merkittävimmät suomalaisten yritysten Venäjän markkinoilla kohtaamat ongelmat aiheutuvat kuitenkin arvaamattomista ja vaihtelevista tullauskäytännöistä. Muita mainittuja ongelmia ovat mm. korkeat tullitariffit ja tekniset kaupan esteet.

EU:n ja Venäjän välillä mahdollisesti tulevaisuudessa solmittava vapaakauppasopimus voisi merkittävältä osin ratkaista niitä ongelmia, joita Suomen ja Venäjän välissä kaupassa nykyisellään on (muun muassa jäljelle jäävien tuonti- ja vientitullien poistaminen, tekniset kaupan esteet, ongelmalliset kasvin- ja terveydensuojelumääräykset ja niin edelleen), ja tässä suhteessa tuleva sopimus täydentäisi Venäjän WTO-jäsenyyden aikanaan tuomia hyötyjä. Tulliliiton muodostamisen kautta Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelujen loppuunsaattaminen tulee kuitenkin pitkittymään, ja sen vuoksi EU on asettanut tavoitteekseen neuvotella mahdollisimman pitkälle menevistä kauppa- ja investointisäännöistä myös uuden EU:n ja Venäjän perussopimuksen puitteissa.

WTO:n lisäksi Venäjä neuvottelee myös taloudellisen yhteistyön ja kehittämisen järjestön OECD:n jäsenyydestä. Jäsenyyttä Venäjä haki vuonna 1996, ja jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta sovittiin toukokuussa 2007. WTO-jäsenyysneuvotteluprosessin tavoin myös OECD-jäsenyysneuvottelujen yhteydessä tehtävä, muun muassa Venäjän lainsäädännön uudistamiseen tähtäävä, työ tulee tukemaan Venäjän syvempää yhdentymistä maailmantalouteen.

- [Ulkoasiainministeriön Maailman markkinat -julkaisu](http://formin.finland.fi:80/Public/default.aspx?contentid=69095) (<http://formin.finland.fi:80/Public/default.aspx?contentid=69095>)
- [Ulkoasiainministeriön kaupanesteselvitys](http://formin.finland.fi:80/Public/default.aspx?nodeid=42232&contentlan=1&culture=fi-FI) (<http://formin.finland.fi:80/Public/default.aspx?nodeid=42232&contentlan=1&culture=fi-FI>)
- [Kauppapolitiikka-lehti](http://www.kauppapolitiikka.fi/Public/default.aspx) (<http://www.kauppapolitiikka.fi/Public/default.aspx>)

Yhteiskunta, kulttuuri ja media

Väestö

Venäjän väkiluku on 9. lokakuun 2009 arvion mukaan 141,9 miljoonaa

Syntyvyys 12,1 /1000 henkeä (v. 2008).

Kuolleisuus 14,7 /1000 henkeä (v. 2008).

Väestöstä 73 prosenttia asuu kaupungeissa.

Elinajanodote naisilla on 74,2 vuotta, miehillä 61,8 vuotta (v. 2008).

Suurimmat etniset ryhmät (%)

- venäläiset 79,8
- tataarit 3,83
- ukrainalaiset 2
- baškiirit 1,15
- tšuvassit 1,13
- tšetšeenit 0,94
- armeenit 0,79
- mordvalaiset 0,58

- valkovenäläiset 0,56
- muut 9,17.

Suurimmat kaupungit

- Moskova (10,3 miljoonaa asukasta)
- Pietari (4,6 miljoonaa)
- Novosibirsk (1,4 miljoonaa)
- Nižni Novgorod (1,3 miljoonaa)
- Jekaterinburg (1,3, miljoonaa)
- Samara (1,1 miljoonaa)
- Omsk (1,1 miljoonaa)
- Kazan (1,1 miljoonaa)
- Tšeljabinsk (1,1 miljoonaa)
- Rostov-na Donu eli Donin Rostov (1 miljoona)
- Ufa (1 miljoona)
- Volgograd (1 miljoona)
- Perm (1 miljoona).

Maahanmuutto

Vuoden 2008 tilastojen mukaan Venäjälle muutti 281 614 henkeä ja maasta muutti pois 39 508 henkeä. Valtaosa saapuvista tuli IVY-maista (269 976 henkeä). Todellisen muuttoliikkeen arvioidaan kuitenkin olevan huomattavasti tilastoituja lukuja suurempi. Laittomia maahanmuuttajia on Venäjällä arviolta 10 miljoonaa, laillisesti maassa oleskelevia ulkomaalaisia vain 700 000. Arviot tästä tosin vaihtelevat suuresti.

Venäjä tarvitsisi laajaa maahanmuuttoa väestön vähenemisen aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi. Venäjän väestönkasvu kääntyi viime vuonna lievään nousuun, mutta on sitä ennen vähentynyt jo 14 vuoden ajan. Pian myös työikäinen väestö alkaa vähetä. Vuoteen 2025 mennessä työikäisen väestön arvioidaan vähenevän jopa 18–19 miljoonaa. Demografiakysymykset on nostettu yhdeksi keskeiseksi haasteeksi, johon pyritään vastaamaan muun muassa syntyvyyttä lisäämällä ja houkuttelemalla ulkomailla asuvia venäläisiä palaamaan kotimaahansa.

Venäjällä on vuoden 2008 tilastojen mukaan 713 pakolaisstatuksen omaavaa henkilöä. Sisäisiä pakolaisia on vuonna 2008 rekisteröity 4337 ja kaikkiaan sisäisiä pakolaisia Venäjällä on 67 201. Lukuun eivät kuitenkaan sisälly Pohjois-Kaukasian alueen sisäiset pakolaiset. Pakolaislainsäädäntö on vuodelta 1997.

(Lähde: Venäjän tilastopalvelu)

Uskonto

Venäjällä ei ole valtionkirkkoa, ja maassa toimii useita uskontokuntia. Ortodoksisuskontoa, islamia, juutalaisuutta ja buddhalaisuutta pidetään niin sanottuina perinteisinä uskontoina. Merkittävin näistä on ortodoksinen kirkko, jonka rooli maan kehityksessä periytyy jo vuosisatojen takaa. Ortodoksisella kirkolla on myös poliittista painoarvoa, ja kirkon johdolla on läheiset suhteet maan johtoon.

Venäjän ortodoksisesta kirkosta kirkkoa on 1. helmikuuta 2009 lähtien johtanut patriarkka Kirill. Venäjän ortodoksisen kirkon pitkäaikainen johtaja Aleksii II kuoli 5. joulukuuta 2008.

Ortodokseja venäläisistä on 75–80 prosenttia eli noin 110 miljoonaa. Heistä alle 15 prosenttia lukeutuu vanhauskoiisiin.

Islaminuskoisten osuus väestöstä on lähes 15 prosenttia eli noin 20 miljoonaa, mutta uskontoa varsinaisesti harjoittavia on suurin piirtein 5 miljoonaa.

Protestanttien määrä on alle 2 miljoonaa, katolisia on 1–2 miljoonaa ja buddhalaisia on noin miljoona.

Juutalaisia on Venäjällä ollut runsaasti, mutta heidän määränsä on viime vuosina vähentynyt poismuuton seurauksena, ja heitä arvellaan olevan alle miljoona.

Edellisten lisäksi maassa toimii monia uskonnollisia yhteisöjä.

Kielet

Itäslaavilaisiin kieliin lukeutuva venäjä on koko maassa virallinen kieli. Venäjän lisäksi noin kolmellakymmenellä paikallisella kielellä on virallinen asema. Koko federaation alueella puhuttavien kielten määrä on monia kymmeniä – pelkästään Pohjois-

Kaukasian alueella kieliä on noin kolmekymmentä. Lain mukaan opetusta tulisi antaa myös vähemmistökielillä, mutta tähän ei läheskään aina ole taloudellisia resursseja.

Venäjällä asuu toistakymmentä suomalais-ugrialaista kansaa, joihin kuuluu vajaa kolme miljoonaa henkeä. Suomalais-ugrialaisten kielten asema on sama kuin muidenkin vähemmistökielten: federaation ja alueiden laissa kielten tasa-arvoinen asema tunnustetaan, mutta muun muassa taloudellisista syistä lainsäädäntöä ei pystytä noudattamaan. Suomalais-ugrialaista kieltä äidinkielenään puhuvien tai sitä äidinkielenään pitävien määrä on koko ajan vähentynyt.

Suomi tukee suomalais-ugrialaisten kansojen kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen tähtäviä hankkeita pääasiassa M. A. Castrénin seuran kautta. Venäjän Hanti-Mansijskissa järjestettiin 27.–29. kesäkuuta 2008 viides suomalais-ugrilainen maailmankongressi, johon osallistui edustajia myös Suomesta, Virossa ja Unkarista. Komissa toimii suomalais-ugrilainen keskus.

Varsinkin suurkaupunkien ulkopuolella vieraiden kielten osaaminen on vähäistä. Kaupungeissa erityisesti englannin kieltä osaavien nuorten määrä on viime vuosina lisääntynyt.

- [M. A. Castrénin seura](#)

[Venäjän aakkoset \(pdf, 38kt\)](#)

Oikeusjärjestelmä

Tuomioistuinlaitos

Yleiset tuomioistuimet (sud obštsei jurisdiktsii) käsittelevät rikos-, siviili- ja hallinnollisia asioita. Alioikeuksien (rajonin- tai kaupunginoikeudet) päätöksistä voi valittaa alueiden (subjektien) tuomioistuihin, jotka lisäksi ratkaisevat ensimmäisenä instanssina vakavia rikoksia (esimerkiksi lahjusjutut ja kavallukset). Ylin valitusaste on Venäjän korkein oikeus.

Eräillä alueilla toimii rauhantuomareita (mirovoi sudja). Venäjällä toimii rauhantuomareita ennen vallankumousta, ja instituutio elvytettiin 1990-luvun lopussa. Rauhantuomarit valitaan määräajaksi, ja he ratkaisevat vähäisiä rikos- ja siviiliasioita.

Arbitraatiotuomioistuimet (arbitražnyi sud) ratkaisevat juttuja, joissa osapuolina on oikeushenkilöitä, kuten yrityksiä ja valtionvirastoja tai yrittäjiä. Erilaiset yritystaloutta koskevat asiat mukaan lukien konkurssit kuuluvat niiden alaan.

Venäjällä ei ole hallinnollisia tuomioistuihin, ja nykyisin suuri osa arbitraatiotuomioistuinten käsittelemistä asioista koskee hallintoasioita. Ensimmäisenä asteena toimivat alueelliset arbitraatiotuomioistuimet, ja toisena asteena alueelliset vetoomustuomioistuimet (21 kappaletta). Näiden yläpuolella ovat federatiiviset piirien arbitraatiotuomioistuimet. Ylin aste on korkein arbitraatiotuomioistuin.

Lisäksi on kahden asteen sotilastuomioistuihin (vojennyi sud), joiden päätöksistä valitetaan korkeimpaan oikeuteen.

Perustuslakituomioistuimet (konstitutsionnyi sud) perustettiin vuonna 1991. Alueellisten tuomioistuinten yläpuolella toimii korkein perustuslakituomioistuin. Ne valvovat lainsäädännön ja presidentin ja hallituksen päätösten perustuslainmukaisuutta, ratkovat valtionlaitosten välisiä erimielisyyksiä, tulkitsevat perustuslakia ja käsittelevät kansalaisten ja tuomioistuinten tekemiä valituksia. Perustuslakituomioistuimen päätökset on pakko panna toimeen eikä niistä voi valittaa. Korkein perustuslakituomioistuin on siirretty Moskovasta Pietariin, missä sen toiminta alkoi toukokuussa 2008.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan perusteilla olisi patenttituomioistuin, jonka tehtäväksi tulisi käsitellä henkilön omaisuuden suojaan liittyviä asioita.

Välimiesoikeudet

Suurissa kaupungeissa toimii välimiesoikeuksia (treteiski sud). Kansainvälisen mallin mukaan niissä pyritään löytämään kummankin osapuolen hyväksymien välimiesten avulla ratkaisu yritysten väliseen riitaan. Ne eivät kuulu tuomioistuinlaitoksen piiriin. Välimiesoikeuksia on Venäjällä suurimmissa kaupungeissa. Ehkä tunnetuin on Venäjän kauppakamarin yhteydessä Moskovassa toimiva välimiesoikeus.

Valamiesjärjestelmä

Venäjällä on käytössä suurimmissa kaupungeissa vakavissa rikosasioissa valamiesjärjestelmä. Siviilijutuissa ei valamiehiä käytetä. Valamiehiä (prisjažnyje zasedateli) on 12.

Valamiehet antavat vastauksen kolmeen kysymykseen:

- Onko kyseessä rikos?
- Onko syylliseksi epäiltyä kohtaan riittävä näyttö?
- Onko syylliseksi epäilty syyllinen siihen rikokseen, josta häntä syytetään?

Jos valamiehet eivät kolmessa tunnissa pääse yksimieliseen päätökseen, äänestetään. Langettava tuomio tulee, jos kaikissa kolmessa kysymyksessä enemmistö valamiehistä on tuomitsevilla kannalla. Vapauttava tuomio tulee, jos yhdessäkin kysymyksessä enemmän kuin kuusi valamiestä äänestää vapauttavan tuomion puolesta. Jos äännet menevät tasan, lievempi vaihtoehto voittaa.

Päätös siitä, käytetäänkö rikosjutussa valamiehiä, kuuluu yksinomaan syytetyille. Syytetty voi tehdä asiassa pyynnön sen jälkeen, kun rikoksen esitutkinta on päättynyt ja syyttäjät päättäneet, mistä teosta syytettyä syytetään.

Syyttäjälaitos

Syyttäjälaitoksen (prokuratura) historia ulottuu Pietari Suuren aikaan. Nykyään se koostuu pääsyyttäjän alaisuudessa toimivista alemman tason syyttäjäviranomaisista. Yleisten syyttäjien lisäksi on erityissyyttäjiä, kuten sotilassyyttäjät ja kuljetusalan syyttäjät. Syyttäjälaitoksen tehtävänä on valvoa valtionhallinnon elinten toiminnan lainmukaisuutta.

Syyttäjät (prokuror) toimii rikosprosessissa valtiosyyttäjänä mutta voi prosessilainsäädännön määrittämässä tapauksissa osallistua myös muihin oikeudenkäynteihin valvoen samalla lain noudattamista.

Vuonna 2007 perustettiin pääsyyttäjänviraston yhteyteen erillinen tutkintakomitea (sledstvennyi komitet) pyrkimyksenä erottaa esitutkintatoiminta syyttäjätehtävistä.

Tuomioistuinlaitos (pdf, 4kt)

Koulu- ja opetusjärjestelmä

Koulutus on ilmaista kaikille 7–17-vuotiaille. Peruskoulu kestää Venäjällä yhdeksän vuotta. Peruskoulutussektorilla on käynnistynyt mittava uudistusohjelma "Uusi koulumme" (Nasha novaja shkola), jonka tavoitteena on uudistaa peruskoulua niin, että se toteuttaisi nykyaikaisen opetuksen ohella myös laaja-alaista tehtävää oppilaiden henkisen kasvun kehittäjänä. Koulujen infrastruktuuria aiotaan uudistaa ja opettajia uudelleen kouluttaa. Vuosi 2010 on Venäjällä opettajan vuosi.

Peruskoulun jälkeen on mahdollista jatkaa toisen asteen oppilaitoksiin: joko kaksivuotiseen lukioon, oppilaitoksiin, joissa annetaan korkeakoulutasoa alemmaa yleiskoulutusta, tai ammattikouluihin. Tärkeä uudistus on ollut yhtenäisen kansallisen ylioppilastutkinnon käyttöönotto. Keväällä 2009 kaikki koulut järjestivät ensimmäisen kerran tämän määrämuotoisen kokeen, jonka tarkoituksena on taata koetulosten puolueeton arvio ja vertailukelpoisuus maan eri osien oppilaitosten välillä. Uusimuotoisen kokeen ja korkeakoulujen valintamenettelyn toimeenpano herätti niin arvostelua kuin kiitostakin, ja tuloksia arvioidaan talven kuluessa. Yksi yhtenäisen ylioppilastutkinnon käyttöönoton motiiveista oli pyrkimys kitkeä korruptio yliopistojen opiskelijavalinnoista.

Korkeakouluihin voi hakea lukion tai edellä mainitun yleiskoulutuksen jälkeen. Venäjällä on sekä valtionyliopistoja että yksityisiä korkean asteen oppilaitoksia. Korkeakoulutuksessa on kaksi tasoa. Perustason korkeakouluopinnot kestävät neljä vuotta ja johtavat kandidaatintutkintoon. Maisteritutkinnot kestävät tämän jälkeen vielä 1–2 vuotta. Eurooppalaisia korkeakoulututkintoja yhtenäistävän Bolognan prosessin käyttöönotto Venäjällä on käynnistynyt mutta toteutus tulee kestämään vielä vuosia. Tohtorintutkinnossa on kaksi tasoa, tieteen kandidaatti (lisensiaatti) ja tieteen tohtori.

Venäjällä on hyvin suuri määrä erilaisia ja eritasoisia korkeakouluja, ja erityisesti yksityisten korkeakoulujen määrä on viime vuosina kasvanut. Venäjällä on tällä hetkellä noin 1500 rekisteröityä yliopistoa ja näillä tämän lisäksi noin 2200 emoyliopistoista erillistä yksikköä; erilaisia korkeakoulutuksen yksiköitä on siis yli kolme ja puoli tuhatta. Toisen asteen oppilaitoksia on noin 3 000.

Yliopistojen toimintaedellytykset ja opetusmenetelmät ovat vielä varsin vanhanaikaisia, ja Venäjällä onkin jo osittain havahduttu siihen, että korkeakoulujen kansainvälinen kilpailukyky on heikentynyt. Koulutus ei myöskään vastaa työelämän tarpeisiin; yritysmaailma vaatii kohottamaan korkeakoulutuksen tasoa ja yritysten yhteistyö korkeakoulujen kanssa on lisääntymässä. Oppilaitosten valtiolta saama rahoitus ei ole riittävää, ja Venäjä kärsii monien muiden maiden tavoin aivoviennistä eturivin tutkijoiden muuttaessa töihin ulkomaille.

Yliopistojen ja korkeakoulujen perustehtävänä on opetus, eikä valtaosassa Venäjän yliopistoja tehdä juuri tutkimusta. Johtavien moskovalaisten ja pietarilaisten yliopistojen taso on kuitenkin hyvä myös tutkimuksessa. Venäjän tieteen keskeinen organisaatio on yhä Venäjän tiedeakatemia, jonka uudistamisesta on käyty keskustelua jo vuosia. Tieteen ja tutkimuksen rahoitusta on viime vuosina lisätty ja pyritty houkuttelemaan erityisesti nuoria tieteen palvelukseen.

Venäjällä on käynnistetty mittava korkeakoulu-uudistus, jonka tavoitteena on yliopistoverkoston tiivistäminen ja sen erityyppisten yksiköiden uusi jäsentely. Järjestelmän huipulla on seitsemän federaatioyliopistoa, joissa yhdistyvät opetus, tutkimus ja yhteistyö yrityselämän kanssa. Neljälletoista yliopistolle on myönnetty niin sanottu tutkimusyliopiston status, millä pyritään tehostamaan näissä korkeakouluissa tehtävää, etenkin teknologia-alojen tutkimusta. Noin 60 yliopistoa on nimetty "innovaatioyliopistoiksi" toteuttamaan erityisiä "innovatiivisia koulutusohjelmia". Tämän lisäksi Moskovan ja Pietarin valtionyliopistoille on laissa myönnetty varsin laajan autonomian takaava erityisasema.

Yhteiskuntaolot

Venäjän tilastokeskuksen mukaan työttömyysprosentti oli joulukuussa Venäjällä 8,2 prosenttia. Työttömien lukumäärä on koko ajan kasvamassa.

Heikentyneessä talous- ja työllisyystilanteessa Venäjän valtion budjetista 2009 käytettiin 70 miljardia ruplaa (yli 1,5 miljardia euroa) alueille työllisyyden hoitoon. Lisäksi alueen tulee käyttää omaa budjetirahaa noin 5 % verran. Valtio tarjoaa neljä

toimintalinjaa, joista alueen viranomaiset voivat valita alueelle tarpeelliset. Alueet tekivät oman ehdotuksensa elvytysohjelmaksi maaliskuun 2009 loppuun mennessä.

Valtion tarjoamat toimintalinjat ovat:

- työttömäksi joutuneiden koulutus ja työttömyysuhan alla olevien ennakoiva koulutus
- yleishyödylliset työpaikat ja määräaikainen työllistäminen
- maan sisäinen liikkuvuus
- yrittäjyyden tukeminen

Tavoitteena on säilyttää mahdollisimman paljon työpaikkoja ja luoda uusia, kouluttaa työnhakijoita tarvittaviin ammatteihin ja turvata näin menestyvien yritysten toimintaedellytykset. Elvytysohjelma on lisäohjelma, jota toteutetaan työhallinnon perustoiminnan ohella.

Työttömyyskorvausaikaa on pidennetty 12 kuukauteen aiemmasta kuudesta kuukaudesta, ja korvaussumma yli kaksinkertaistettu: pienin korvaussumma vuodesta 2009 lähtien on 1275 ruplaa (noin 30 euroa) ja suurin 4900 ruplaa (noin 110 euroa).

Venäjällä on perinteisesti ollut korkea ay-järjestäytymisaste, ja edelleen ammattijärjestöihin kuuluu noin 40 miljoonaa jäsentä. Tämä on noin 40 prosenttia työikäisestä väestöstä. Suuria keskusjärjestöjä on neljä, ja niistä suurimpaan, Riippumattomien ammattijärjestöjen liittoon, kuuluu yli 31 miljoonaa jäsentä. Suhteellisesta laajuudestaan huolimatta venäläisten ammatillinen järjestäytyminen on kuitenkin varsin passiivista. Useimmille erityisesti vanhemman sukupolven venäläisille syy kuulua ammattiliittoon on joko totuttu tapa tai liiton tarjoamat konkreettiset jäsenedut, kuten erilaiset sosiaaliset aktiviteetit. Ammattiliitot ovat maan suurimpia yksittäisiä kansalaisjärjestöjä. Venäjällä toimii myös työnantajajärjestöjä ja yrittäjien keskusjärjestö. Työsuhteeseen liittyy usein erilaisia ongelmia, joista tyypillisimpiä ovat työturvallisuuteen ja palkanmaksuun liittyvät epäkohdat.

Väestön ikärakenne on vanhenemassa: eläkeläisiä on Venäjällä yli 38 miljoonaa eli lähes 27 prosenttia väestöstä. Keskimääräinen vanhuuseläke oli vuoden 2009 loppupuolella noin 130 euroa kuukaudessa eli vajaa 30 prosenttia tilastoidusta keskipalkasta. Eläkkeitä korotettiin nopeaan tahtiin vuonna 2009, ja niin tapahtuu myös vuonna 2010. Venäjä käyttää eläkkeisiin jo noin kymmenen prosenttia bruttokansantuotteesta (Suomi noin yksitoista prosenttia). Miesten eläkeikä on 60 ja naisten 55 vuotta. Alhaisen eläketason vuoksi työskentely usein jatkuu myös eläkkeellä. Vuonna 2002 uudistetun vanhuuseläkejärjestelmän puitteissa Venäjällä ollaan vähitellen siirtymässä kolmeen eläkepilariin (vanhuuseläkkeen perusosa, koko työuran tuloista riippuva niin sanottu vakuutusosa ja henkilökohtainen säästöosa), minkä lisäksi valtio pyrkii osallistumalla budjettivaroillaan kannustamaan vapaaehtoiseen eläkesäästämiseen.

Vuosi 2008 oli Venäjällä perheen vuosi ja vuosi 2009 nuorison vuosi. Perhettä instituutiona halutaan vahvistaa, ja perheitä kannustetaan monilapsisuuteen. Väestön vähenemistä pyritään hidastamaan, ja toisesta lapsesta perheille osoitetaan niin kutsuttu äitiyspääoma, kun lapsi on täyttänyt kolme vuotta. Äitiyspääoman suuruus on yli 340 000 ruplaa eli yli 8 000 euroa. Äitiyspääomaa ei makseta käteisellä vaan se kohdistetaan esimerkiksi lapsen koulutukseen tai tilavamman asunnon hankkimiseen.

Äitiysloman pituus on 140 kalenteripäivää, ja se jakautuu synnytystä edeltävään ja sen jälkeiseen aikaan. Tämän jälkeen kotiin jäävä vanhempi tai joku isovanhemmista voi saada lapsen kotihoidon tukea siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Samanaikaisesti vanhemman oikeus työpaikkaan säilyy. Tuki on hyvin pieni, noin 2000 ruplaa eli alle 50 euroa kuukaudessa.

Kunnallista ja yksityistä päivähoitoa on tarjolla ja päivähoidon hintahaitari on laaja, mutta hyvin usein lasta kotona hoitaa isoäiti, babuška. Naisten työssäkäynti on yleistä, mutta kotitöissä sukupuoliroolit ovat edelleen melko vahvat. Suomalaisittain pienissä asunnoissa saattaa edelleenkin asua kolme sukupolvea, tämä ei kuitenkaan ole enää yhtä yleistä kuin neuvostoaikana.

Korruptio on laajalle levinnyt ja tunnustettu ongelma, joka on viime vuosina syventynyt. Presidentti Medvedev on korostanut korruptionvastaisten toimien tärkeyttä. Transparency International-järjestön korruptiohavaintojen vertailututkimuksessa vuonna 2009 Venäjä sijoittui 146. sijalle kaikkiaan 180 maan joukossa.

Kulttuuri

Kulttuurin kenttä on laaja ja monipuolinen. Korkeatasoinen venäläinen kulttuuri on kansallinen ylpeydenaihe. Varsinkin klassinen musiikki, baletti, teatteri ja kirjallisuus ovat arvossaan, ja koululaiset opettelevat edelleen ulkoa 1800-luvun suuren runoilijan Aleksandr Puškinin runoja ulkoa. Maailmankuulun kirjailijan Nikolai Gogolin (1809–1852) syntymän 200-vuotisjuhlaa juhlistettiin vuonna 2009 erilaisilla tapahtumilla. Kirjailijan asuintalo Moskovassa on muutettu museoksi. Ukrainassa syntynyttä Gogolia pidetään Venäjällä venäläisenä, koska kirjailija muutti jo nuorena Pietariin. Gogol on sekä venäläisen yhteiskunnan että ukrainalaisen kansanperinteen kuvaaja. Moskovassa avattiin viime vuonna myös kirjailija Ivan Turgenevin museo.

Venäjällä on korkeatasoisia orkestereita, teattereita, museoita ja muita kulttuurilaitoksia erityisesti pääkaupungeissa Moskovassa ja Pietarissa. Muissa kaupungeissa on kulttuuritarjonta väestön määrään nähden selvästi vähäisempää. Yksityisten kulttuurilaitosten rahoitus on ollut epävarmaa viime vuosina. Musiikin ja elokuva-alan isot tuotantoyhtiöt saavat

tuotteitaan esille tiedotusvälineissä ja löytävät näin yleisönsä. Tallennemarkkinoilla piratismi on edelleen suuri ongelma, vaikka tekijänoikeuksista on alettu puhua sekä virallisilla foorumeilla että alan ammattilaisten piirissä.

Tunnetuimmat taidemuseot ovat Tretjakovin galleria Moskovassa sekä Eremitaasi ja Venäläisen taiteen museo Pietarissa. Suomalainen kuvanveistäjä Kari Huhtamo piti ensimmäisenä suomalaisena oman näyttelynsä Tretjakovin galleriassa lokakuussa 2009.

Dynaamisen kapellimestarin Valeri Gergijevin johtama Mariinski-teatteri Pietarissa ja perinteitä vaaliva Bolšoi-teatteri Moskovassa ovat maailmankuuluja. Musiikkielämä on vilkasta myös maan muissa miljoonakaupungeissa, kuten Jekaterinburgissa, Nižni Novgorodissa ja Novosibirskissa.

Kirjoja on perinteisesti luettu Venäjällä paljon, mutta lukuharrastus on laskussa. Venäjän nykykirjallisuuden piirteitä ovat naisdekkaristien suuri määrä sekä naisten kirjoittamat naisille tarkoitetut viihderomaanit. Venäjälle on syntynyt myös kirjallisesti merkittävä uusi prosaistipolvi. Tunnettuja nimiä ovat esimerkiksi Viktor Pelevin, Viktor Jerofejev, Vladimir Sorokin, Dmitri Bykov ja Tatjana Tolstaja.

Vaikka kirjojen hinnat ovat viime aikoina nousseet, sekä kirjat että konsertti- ja teatteriliput ovat edelleen Suomen hintoihin verrattuna edullisia. Museot saattavat laskuttaa ulkomaalaisten sisäänpääsystä enemmän kuin paikallisten. Vaikka kulttuuri on melkein kaikkien yhteiskuntaluokkien ulottuvilla, on aktiivinen kulttuurinkulutus Venäjälläkin siirtynyt konsertti- ja teatterisaleista koteihin ja television ääreen. Televisiosta näytetään osin samoja tv-formaatteja ja sarjoja kuin Suomessa.

Osa museo-, arkisto- ja kirjastolaitoksista on Venäjällä hyvin kehittyneitä, mutta tarjolla on paljon myös vanhanaikaisia näyttelyitä ja toteutustapoja. Maassa on tuhansia museoita, valtiollisista yksityisiin, ja niiden taloudellinen tilanne vaihtelee paljon. Samoin arkistot ovat eri omistuksessa, ja niiden käyttömahdollisuudet vaihtelevat. On arkistoja, joihin on vapaa pääsy, ja on sellaisia, joihin päästetään vain tutkijoita. On myös täysin salaisia arkistoja. Kirjastot ovat vilkkaassa käytössä, ja jokainen voi hankkia kirjastokortin ja lainata kirjoja ilmaiseksi. Venäjän kirjastot ovat edelleen keskittyneet nimenomaan kirjoihin, ja vain harvassa kirjastossa voi lainata äänilevyjä tai elokuvia. Pietarissa on uusi, presidentti Jeltsinille nimetty kirjasto, joka keskittyy erityisesti sähköisessä muodossa olevaan aineistoon.

Vaihtoehtoiset kulttuuripiirit hakevat inspiraationsa kansainvälisesti muun muassa internetin kautta. Nykykulttuuri kuten elektroninen musiikki, sarjakuvataide, moderni tanssi ja sosiaalinen media (mail.ru, odnoklassniki.ru ja vkontakte.ru) ovat jo vahvasti läsnä erityisesti pääkaupunkien elämässä. Pietarissa on paljon kokeellista taidetta esitteleviä festivaaleja ja klubeja.

Taidemarkkinat elävät Moskovon ulkopuolella vielä siirtymäkautta, ja kaupallinen galleriatoiminta on vasta alullaan. Kysytyintä taidetta ovat vanhojen venäläisten mestareiden työt. Turisti voi löytää kaunista ja edullista katutaidetta esimerkiksi kävelykatu Vanhalta Arbatilta (Stary Arbat, metro Smolenskaja, Arbatskaja) tai Tsentralnyi dom hudožnika -taidetalon viereiseltä rantakadulta (metro Oktjabrskaja, Krymski val 10).

Media

Venäjän joukkoviestimet

Venäjällä julkaistaan paljon lehtiä - vuonna 2009 Venäjällä ilmestyi yli 27 000 eri sanomalehteä ja yli 20 000 aikakauslehteä. Venäjän lehdistö- ja joukkotiedotusviraston arvion mukaan painettua sanaa odottaa laskusuhdanne: joka viides venäläinen ei lue sanomalehtiä lainkaan, jakeluverkosto toimii puutteellisesti eivätkä kansalaiset tai lehtikioskit saa lehtiä ajoissa. Erityisesti nuori lukijakunta vähenee jatkuvasti internetin, radion ja television viihdeohjelmien suosion jatkaessa kasvuaan. Lehtien uskotaankin häviävän yhä enemmän mainostuloja sähköiselle medialle.

Levikiltään suurimmat päivälehdet:

Komsomolskaja Pravda	735 000
Moskovski Komsomolets	700 000
Vetšernjaja Moskva	300 000
Rossijskaja Gazeta	299 000
Trud	220 000
Sport-Ekspress	220 000
Izvestija	151 000
Kommersant	130 000
Tvoi den	128 000
Vedomosti	106 000

(Lähde: *World Press Trends*, 2008)

Lukijamääriltään suurimmat aikakauslehdet:

Antenna Telesem	11,3 milj.
Cosmopolitan	6,7 milj.
Za ruljom	6,2 milj.
Karavan Istorii	4,2 milj.
7 dnei	4,1 milj.
Vokrug Sveta	3,7 milj.
Telenedelja	3,5 milj.
Liza	3,4 milj.

(Lähde: Raportti *Venäläinen aikakauslehtimarkkina*, 2009)

Venäjän merkittävimpiä media-yhtiöitä ovat valtio radio- ja televisioholding VGTRK, television valtioenemmistöinen Ykköskanava, Gazprom Media, yksityinen Profmedia sekä pankkiiri Juri Kovaltshukin mediarypäs, johon kuuluvat mm. televisiokanavat Ren-TV ja Viitoskanava sekä päivälehti Izvestija. Gazprom Media omistaa mm. NTV- ja TNT-televisiokanavat sekä radioasemat Eho Moskvyn ja Citi FM:n. Profmedia omistaa Venäjän suurimman iltapäivälehdessä Komsomolskaja Pravdan sekä useita radio- ja televisiokanavia.

Komsomolskaja Pravdan ohella myös Moskovski Komsomolets on iltapäivälehtityylinen. Hallituksen lehti on laajalevikkoinen Rossiiskaja Gazeta. Myös esim. Izvestija myötäilee hallinnon näkemyksiä. Kommersant on säilyttänyt asemansa riippumattoman lehdistön vahvimaksi katsottuna edustajana, vaikka sekin vuonna 2006 siirtyi Gazprominvestholdingin pääjohtajan omistukseen. Sanoma-konsernin omistama Independent Media julkaisee muun muassa englanninkielisiä The Moscow Timesia ja The St. Petersburg Timesia sekä talouslehti Vedomostia, jotka toimivat riippumattomasti.

Oppositioimielisistä lehdistä erityisen tunnettu on Novaja Gazeta. Liberaaleiksi ja suhteellisen riippumattomiksi sanomalehdiksi voidaan arvioida mm. Nezavisimaja Gazeta ja Vremja Novostei. Viikkolehdistä riippumattomia ovat esim. Russki Newsweek ja Novoe Vremja eli New Times.

Vuonna 2008 alkanut talouskriisi on vähentänyt poliittisten ja talouslehtien levikkiä. Suosiotaan ovat kasvattaneet naistenlehdet, elämäntapalehdet ja erikoislehdet.

Televisio

Television pääkanavat ovat nykyisin suoraan tai välillisesti valtion omistamia ja välittävät virallisia kantoja uutistapahtumista. Pääkaupungin ulkopuolella toimii pieniä paikallisia kanavia, joita rahoitetaan yksityisesti tai aluehallintojen avustuksella. Eräiden tällaisten kanavien poliittiset näkökannat saattavat olla varsin oppositiomyönteisiä.

Katsotuimmat televisiokanavat

(katsojaosuus prosentteina yli 100 000 asukkaan kaupungeissa):

Ykköskanava (entinen ORT)	17
Rossija 1	15
NTV	13
STS	11
TNT	9
Ren-TV	6
Tv Tsentr	4
Rossija K (entinen Kultura)	4
Muz-TV	3
Domashni	3
Rossija 2 (entinen Sport)	3
DTV	3
TV-3	3
MTV	2

Muut	4
------	---

(Lähde: Jevropeiskaja audiovizualnaja observatorija, 2008)

Ykköskanavan valtakunnallinen näkyvyysalue on 99 prosenttia, Rossija 1:n 95 prosenttia ja NTV:n 75 prosenttia.

Kuunnelluimmat radiokanavat (prosenttiosuus kuulijakunnasta)

Russkoe Radio	12,9
Evropa Pljus	12,3
Radio Rossii	11,4
Avtoradio	8,5
Radio Chanson	7,6
Radio Majak	7,6
Retro FM	7,2

Radioasemista Eho Moskvyy on tunnettu erityisesti lännessä. Radio toimii länsimaisin periaattein eli välittää kiistanalaisista kysymyksistä eri näkökantoja. Moskovassa Ehon kuuntelijaosuus on melko suuri: 10,1 prosenttia. Kuunnelluimman radiokanavan Russkoje Radion omistaa suuri öljy-yhtiö Lukoil. Radio Rossii ja Radio Majak ovat valtion radiokanavia.

Vuonna 2004 Venäjällä valittiin hallituksen päätöksellä digilähetyksiin eurooppalainen DVB (Digital Video Broadcasting). Vuonna 2006 NTV-Plus ja moskovalainen operaattori Kosmos-TV lähettivät digitaaliohjelmistoa satelliitin kautta. Tavoitteena on Venäjän siirtyminen digitaaliseen televisioon 2010-luvulla. DVB:n lisäksi Venäjällä halutaan ottaa käyttöön uudenaikaisempi ja paremman laadun takaava MPEG4-verkosto.

Internet

Venäläisiä internetin käyttäjiä on laskettu olevan 38 miljoonaa eli 27 prosenttia väestöstä (Internet World Stats, 2009). Maailman kaikista 1,7 miljardista käyttäjästä venäläisiä arvioidaan olevan 2,9 prosenttia. Heillä olisi siis kahdeksas sija (vertaa Kiina 17,8 prosenttia, USA 16,2 prosenttia ja Japani 6 prosenttia). Kodeissaan internetiä käyttävät muodostavat nopeimmin kasvavan ryhmän. Kotikoneita arvioidaan olevan 32 miljoonaa. Kaikkiaan 4,8 miljoonalla kotitaloudella on käytössä laajakaistayhteys. Nettipankkia käyttää noin miljoona venäläistä.

Suurimmat palvelujen tarjoajat ovat hakukoneet Yandex.ru ja Rambler.ru sekä ilmainen sähköposti Mail.ru.

Internet on ollut Venäjän nopeimmin kasvava mainosväline. Sosiaalinen media on Venäjällä kasvattanut viime vuosina nopeasti suosiotaan. Venäjän suurimmalla sosiaalisella medialla Vkontakte.ru:lla (Facebookin venäläinen vastine) on ilmoitettu olevan jopa kymmeniä miljoonia käyttäjiä. Syyskuussa 2009 Vkontakte.ru ilmoitti laajentavansa toimintaansa ulkomaille ja toimivansa 12 kielellä. Toiseksi suosituin sosiaalinen media on Odnoklassniki.ru ("Luokkatoverit") ja kolmanneksi Mail.ru. Venäläinen Digital Sky Technologies (DST) osti vuonna 2009 osuuden Facebookista.

Internetin uutissivustot ovat jo vakiintunut osa Venäjän tiedonvälitystä. Vanhin uutissivusto on Lenta.ru. Luetuin internetlehti on Gazeta.ru, joka vuonna 2009 juhli kymmenvuotista taivaltaan. Muun maailman tapaan myös vakiintuneet mediayhtiöt ovat siirtyneet internetiin, kuten myös Venäjän presidentti, joka pitää videoblogia ja kirjoittaa verkkosivuille. Presidentin esimerkkiä ovat seuranneet monet kuvernöörit ja muut poliitikot. Valtion valvonnan kiristyttyä vakiintuneessa mediassa internetistä, sen blogosfääristä, on muodostunut areena, jossa vapaa mielipiteitten vaihto käy vilkkaana.

Internetin ja informaatioteknologian nopean kehityksen arvioidaan tulevina vuosina muuttavan Venäjän mediamaisemaa jopa ennakoimattomalla tavalla.

Monissa kahviloissa, kauppakeskuksissa ja julkisissa paikoissa Moskovassa toimii langaton Golden WiFi-internetyhteys, jonka käyttämiseen tarvittavan maksukortin voi lunastaa esimerkiksi metroasemien läheisyydessä olevista kioskeista.

Kansalaisyhteiskunta

Venäjällä toimii oikeusministeriön rekisterin mukaan n. 240 000 kansalaisjärjestöä, joista noin 22 000 on uskonnollisia yhteisöjä ja loput eri aloja edustavia järjestöjä, kuten lapsi- ja nuorisojärjestöjä, naisjärjestöjä ja ihmisoikeusjärjestöjä. Järjestöjen asemaa Venäjällä säätelee kansalaisjärjestölaki, jonka asettamia raportointivelvollisuuksia järjestöjen edustajat ovat toistuvasti kritisoineet. Raportointivelvoitteita onkin helpotettu pienten, sosiaalisektorilla toimivien järjestöjen osalta.

Valtio tukee rahallisesti kansalaisjärjestöjä. Tukea myönnetään hakemuksesta, ja sen jakajana toimii muutama suuri järjestö. Kansalaisjärjestöillä ei ole kattojärjestöä. Maan johto on korostanut tukevansa kansalaisyhteiskunnan kehittymistä. Järjestökenttään kohdistuu toisaalta myös epäilyksiä; ulkovaltojen on sanottu pyrkivän vaikuttamaan Venäjän sisäisiin asioihin.

muun muassa kansalaisjärjestöjä rahoittamalla, järjestöjen epäillään toimivan peitetyöpaikkoina vakoilijoille ja joidenkin järjestöjen on myös sanottu tukevan terroristien toimintaa.

Kahdenväliset suhteet

Suhteet

Suomen ja Venäjän suhteet ovat aktiiviset ja laaja-alaiset. Tärkeitä yhteistyöalueita ovat kauppa ja investoinnit, liikenne ja logistiikka, tulli ja rajanylitys, ympäristö, energia, metsä, oikeusyhteistyö, kulttuurivaihto sekä innovaatiot ja teknologia.

Maiden välillä on voimassa 70 valtiosopimusta. Valtiojohdon ja hallitustason vierailuvaihto on tiivistä. Presidentit tapasivat huhtikuussa 2009 Helsingissä, kesäkuussa Pietarissa ja elokuussa Sotshissa. Pääministerien tapaaminen järjestettiin 3. kesäkuuta 2009 Helsingissä ja 25. lokakuuta 2009 Pietarissa järjestetyn metsähuippukokouksen yhteydessä. Pääministerit tapasivat myös Helsingissä 10. helmikuuta 2010 pidetyn Baltic Sea Action Summit-kokouksen yhteydessä. Myös muut ministerit tapaavat säännöllisesti.

Virkamiestasolla kaikilla ministeriöillä ja keskeisillä virastoilla on suorat kontaktit Venäjän hallintoon. Suomen hallitus hyväksyi keväällä 2009 Venäjä-toimintaohjelman. Suomen etuja Venäjällä valvovat Moskovassa toimiva suurlähetystö ja Pietarin-pääkonsulaatti alaisuudessaan Petroskoin ja Murmanskin toimipisteet.

Hallitustenvälinen talouskomissio

Suomen ja Venäjän välillä toimii vuonna 1992 perustettu hallitustenvälinen talouskomissio, jonka järjestyksessä 10. yhteiskokous pidettiin Moskovassa 20. maaliskuuta 2009. Venäjällä on yhteistyökomissiot myös muiden kumppanimaidensa kanssa. Talouskomissiossa ei käydä kauppaneuvotteluja, vaan se edistää liiketoimintailmapiirin kehitystä, poistaa kaupan ja investointien esteitä, tarkastelee yhteisiä hankkeita ja luo yhteyksiä yritysten välille. Puheenjohtajina toimivat ulkomaankaupasta vastaavat ministerit Paavo Väyrynen ja Elvira Nabiullina. Sihteeristön tehtäviä hoidetaan Suomen ulkoministeriön Venäjän-yksikössä ja Venäjän talouskehitysministeriössä.

Talouskomission alaisuudessa on noin 20 työryhmää, joiden vetovastuu on eri ministeriöillä ja elinkeinoelämän järjestöillä. Edustettuina on keskeisten yhteistyöalojen - kuten liikenne, energia ja metsä - ohella erityisaloja, kuten laivanrakennus, öljy- ja kaasusektori ja maatalous ja elintarviketeollisuus sekä pieni ja keskisuuri yritysryhmä. Aluejärjestöt kehittävät suhteita Suomen kannalta kiinnostaviin, lähialueita etäämmällä sijaitseviin alueisiin, kuten Komi, Nižni Novgorod, Sverdlovskin alue (Jekaterinburg), Donin Rostov, Tatarstan ja Baškortostan.

Talouskomission seuraava kokous järjestetään 14. huhtikuuta 2010 Helsingissä.

Hankeyhteistyö

Suomen lähialueyhteistyö Venäjän kanssa perustuu vuonna 1992 allekirjoitettuun lähialuesopimukseen. Yhteistyötä tehdään pääasiallisesti Karjalan tasavallan, Murmanskin ja Leningradin alueiden sekä Pietarin kanssa. Yhteistyössä toteutetaan eri alojen kehittämishankkeita, joita Suomi rahoittaa valtion budjetista (vuonna 2010 ulkoasiainministeriön pääluokassa on yhteensä 19,5 miljoonaa euroa). Suomi ja Venäjä hyväksyivät marraskuussa 2008 yhteisen lähialueyhteistyön toimintaohjelman, jossa määritellään yhteistyön prioriteettialat vuosille 2009–2011. Hankkeita on toteutuksessa vuosittain noin 200 ja niiden avulla

- edistetään taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä
- vähennetään ympäristö- ja ydinturvariskejä
- ehkäistään huumeiden ja tartuntatautien leviämistä
- parannetaan suomalaisten viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisten yhteistyöedellytyksiä lähialueilla.

EU:n ja Venäjän välillä toteutetaan myös yhteisiä raja-alueyhteistyöohjelmia, jotka rahoitetaan eurooppalaisen naapurisuuden ja kumppanuuden välineellä (ENPI). Ohjelmista kolme on Suomen ja Venäjän rajamaakuntien välisiä:

- Kaakkois-Suomi - Venäjä
- Karelia
- Kolarctic (johon osallistuvat myös Norjan ja Ruotsin pohjoiset alueet).

Näiden kolmen ohjelman EU-rahoitus on ohjelmakaudella 2007–2013 noin 88 miljoonaa euroa. Tavoitteena on lisätä rajat ylittävää yhteistyötä ja taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia. Käynnistyessään ohjelmat myöntävät hakemuksesta rahaa maakuntien toimijoiden yhdessä valmistelemiin kehityshankkeisiin. Hankkeiden valinnasta päättävät osallistuvien maiden väliset yhteiset valintakomiteat. EU-rahoituksen lisäksi osallistuvat maat osoittavat ohjelmille kansallista rahoitusta. Ohjelmien ensimmäiset hakukierrokset avataan alkuvuodesta 2010.

Lisätietoa lähialueyhteistyöstä ja ENPI-

ohjelmista(<http://www.formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=42293&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Matkailu

Suomesta on viime vuosina tullut venäläisten suosima matkailukohde, ja venäläiset ovat suurin matkailijaryhmä maassamme. Vuodenvaihdetta Suomessa on viettänyt arvioiden mukaan jopa 100 000 venäläistä. Venäläisten maahamme tuomat matkailutulot ovat noin 500 miljoonaa euroa vuodessa.

Vuonna 2009 Suomen edustustot Venäjällä käsittelivät edellisvuoden tapaan noin 743 000 viisumihakemusta, näistä 74 prosenttia Pietarissa. Venäjällä myönnettyjen viisumien määrä vastaa noin 90 prosenttia Suomen kokonaisviisuminannosta.

Helsingin ja Pietarin välille suunnitelmien mukaan loppuvuodesta 2010 avattava nopeajunayhteys parantaa merkittävästi kulkuyhteyksiä ja matkailun edellytyksiä. Nopeajunalla matka-aika lyhenee nykyisestä yli 5,5 tunnista 3,5 tuntiin.

Suomi pitää tärkeänä luoda vastavuoroisesti mahdollisimman joustavat edellytykset kansalaisten liikkumiselle, työnteolle ja oleskelulle. Keskeisessä asemassa on kesäkuussa 2007 voimaan tulleen EU:n ja Venäjän välisen viisumihelpotussopimuksen vastavuoroinen soveltaminen sekä kansallisten työlupa- ja rekisteröintikäytäntöjen kehittäminen mahdollisimman sujuviksi.

 Venäjä_talouskomission_tyoryhmat (doc, 40kt)

Kaupallis-taloudelliset suhteet

Suomen ja Venäjän välinen kauppa

Tammi–marraskuussa 2009 Suomen vienti Venäjälle väheni 47 prosenttia edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna, tuonti pieneni 33 prosenttia. Venäjä oli Suomen kolmanneksi suurin vientimaa, jonka osuus Suomen kokonaisviennistä oli 9,1 prosenttia. Venäjä oli samalla suurin tuontimaamme (osuus kokonaistuonnista 16,2 prosenttia).

Tullihallituksen tietojen mukaan runsas 40 prosenttia Suomen Venäjän-viennistä koostui tammi-syyskuun 2009 aikana erilaisista koneista ja laitteista sekä kuljetusvälineistä. Runsas viidennes viennistämme oli kemiallisia aineita ja tuotteita. Yksikään tavararyhmä ei kasvattanut vientiä tammi-syyskuussa, vähiten laski öljytuotteiden (-8 prosenttia) ja kemiallisten aineiden (-12 prosenttia) vienti, eniten kuljetusvälineiden (-79 prosenttia) sekä sähkökoneiden ja laitteiden (-62 prosenttia). Elintarvikeviennin osuus supistuneesta kokonaisviennistä kohosi 6,3 prosenttiin, mutta tämäkin vienti laski 21 prosenttia edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Venäjän markkinoille suuntautuu yli viidennes kaikesta elintarvikeviennistämme.

Tärkeimpiä tuontituoteryhmiä Venäjältä olivat tarkasteluajanjaksona öljy (osuus 54,8 prosenttia), kaasu (11,8 prosenttia) ja metallit (9 prosenttia). Energiatuotteiden osuus tuonnista oli yhteensä 77 prosenttia. Puutavaran osuus kokonaistuonnista oli 3,8 prosenttia (laskua vuoden takaiseen 67 prosenttia).

Palvelujen vienti (sisältäen matkailutulot) Suomesta Venäjälle pieneni noin 10 prosenttia vuonna 2008. Se oli arvoltaan 2,4 miljardia euroa. Palvelujen viennistä huomattava osa oli liike-elämän palveluja sekä tuloja Venäjältä Suomeen suuntautuneesta matkailusta. Venäjä oli vuonna 2008 edelleen Suomen palveluviennin suurin markkina ja toi lähes 15 prosenttia palveluvientituloista. Palvelujen tuonti Venäjältä Suomeen väheni hieman, 1,1 miljardiin euroon.

Venäjä on toimintaympäristönä haastava ja erityisosaamista vaativa, mutta ostovoiman kasvu ja kaupan ja palvelujen nopea kehittyminen on tehnyt siitä houkuttelevan markkinan, jossa monet suomalaiset yritykset ovat menestyneet hyvin. Huolimatta talouskriisin väistämättömistä vaikutuksista Venäjä säilyy Suomen liike-elämälle tärkeänä ja kiinnostavana markkinana. Vaikeudet Venäjän-kaupassa liittyvät tyypillisesti rajanylitys- ja tullaustenmenettelyihin sekä yleensä raskaisiin viranomaismääräyksiin ja -käytäntöihin ja niiden vaikeasti ennakoitavaan soveltamiseen. Venäjä on myös yhä kiinnostuneempi rajoittamaan ulkomaankauppaa erilaisilla suojoitoilla. Myös työlupien saanti on viime vuosina hankaloitunut.

Investoinnit

Suomalaisyriyten Venäjälle tekemien suorien sijoitusten määräksi arvioidaan kuusi miljardia euroa. Lähes miljardi euroa on investoitu metsäteollisuuteen. Suurin yksittäinen suomalaisinvestointi Venäjälle on Fortumin ostama TGK-10-sähköntuotantoyhtiö Uralilla. Venäjän mittakaava huomioiden luku on verrattain vaatimaton ja heijastellee Venäjän vaativaa toimintaympäristöä.

Alueellisesti suomalaisyritysten investoinnit ovat keskittyneet erityisesti Pietarin ja Luoteis-Venäjän alueelle, jossa Suomi on kolmen tärkeimmän investoijan joukossa Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian ohella. Investointeja on tehty myös muun muassa Moskovan, Kalugan, Nižni Novgorodin, Permin, Sverdlovskin ja Tverin alueille. Investoinnit ovat kohdistuneet erityisesti sähköntuotanto-, telekommunikaatio-, logistiikka-, metsä- ja puunjalostus- ja pankkisektoreille, myös lehtikustannustoiminta ja vähittäiskauppa sekä palvelusektori ovat merkittäviä aloja. Valmistavan teollisuuden osalta erityisesti teknologiateollisuus, rakennusmateriaalivalmistajat ja elintarviketeollisuus ovat läsnä Venäjällä. Suomalaiset rakennusyrietykset ovat laajentaneet asutustuotantoa Pietarista ja Moskovasta muille alueille, muun muassa Jekaterinburgiin, Kazaniin ja Donin Rostoviin.

Energiatulojen seurauksena ostovoima on kohonnut myös monissa Siperian kaupungeissa, ja kiinnostus Uralia, Volgan varren kaupunkeja ja kaukaisempiakin alueita kohtaan kasvaa. Barentsinmeren suurten energiahankkeiden odotetaan luovan

toteutuessaan merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Suomalaisyrityksiä pyrkii mukaan Venäjän kansallisiin suurhankkeisiin (Vladivostokin APEC-kokous 2012, Kazanin 2013 universiadit, Sotshin 2014 talviolympialaiset).

Suomalaisten yritysten arvioidaan työllistävän Venäjällä jo 50 000 henkilöä.

Kuljetukset ja liikenne

Liikenne Suomen ja Venäjän 1 340 kilometriä pitkän rajan yli on talouslaman vuoksi ollut laskussa koko viime vuoden ajan. Kaikkiaan vuoden 2009 aikana rajan ylittävien ajoneuvojen määrä laski 8,9 prosenttia (3,37 miljoonaa ajoneuvoa). Suurinta lasku oli raskaan liikenteen ajoneuvojen määrässä - 40 prosenttia (642 034 ajoneuvoa).

Suomen kautta maanteitse Venäjälle kuljetetun transitotavaran määrä oli viime vuonna 2 435 400 tonnia, mikä on 38 prosenttia vähemmän kuin ennätysvuonna 2008 (3,9 miljoonaa tonnia). Supistuma on linjassa rekkamäärien vähentymisen kanssa. Dramaattisinta lasku oli henkilöautojen kuljetuksissa, joiden määrä laski 77 prosenttia. Yli puolet kauttakuluttavasta saapuu maahan Kotkan sataman ja viidennes Haminan ja Hangon satamien kautta. Rautateiden länsi-itä-transiton määrä viime vuonna oli 93 000 tonnia eli 3,5 prosenttia kokonaistransitosta.

Matkustajamäärien kohdalla lasku oli hyvin maltillista: -0,2 prosenttia eli rajan ylitti kaikkiaan 7,23 miljoonaa matkustajaa (ei sisällä lentoliikenteen matkustajia), joista rautatieliikenteen osuus oli 350 000 matkustajaa. Matkustajien määrän ennakoidaan pysyvän entisellä tasolla. Helsingin ja Pietarin välisen nopeajunaliikenteen käyttöönotto lisää rautatieliikenteen matkustajien määrää.

Venäjä on ilmoittanut pysäyttäneensä valmisteilla olleen asetuksen, jolla nykyisin valtaosin kumipyörillä kulkevat konttikuljetukset olisi siirretty tapahtuviksi rautateitse tai Venäjän satamien kautta. Suomi pitääkin tärkeänä, että tavaravirtoja ei ohjailta hallinnollisin määräyksin, vaan markkinatalouden ehdoilla. Satamien ja rautatieliikenteen luontaista kilpailukykyä tulisi parantaa ja jättää lainkuuliaisille yrityksille oikeus valita itse itselleen parhaiten sopivat logistiset reitit.

Suomi ja Venäjä ovat sopineet joukosta toimia tiestön ja infrastruktuurin kehittämiseksi. Vaalimaalla eriytetään henkilö- ja tavaraliikenne. Lisäksi rakennetaan erillinen kaista rekkaliikenteelle, jota pitkin raskas liikenne ohjataan rajalle. Tämän ansiosta raja-aseman läpäisykyky nousee enimmillään 3500 rekkaan vuorokaudessa. Tärkeää on, että Venäjä toteuttaa vastaavat laajennukset ja uudistukset. Venäjän puoleisella Torfjanovkan raja-asemalla erilliset kaistajärjestelyt henkilö- ja raskaalle liikenteelle valmistuvat vuoden 2010 loppuun mennessä, ja uusi rekkakaista tulee yhtymään Suomen puoleen rekkakaistaan.

Tärkeää on myös nopeuttaa ja yksinkertaistaa Venäjän puolen rajanylitysmenettelyjä. Venäjän odotetaan toimeenpanevan asetuksen, joka vähentäisi valvovien rajaviranomaisten määrän nykyisestä seitsemästä kahteen. Venäjän tulli on myös aloittanut kehitysohjelmansa toteuttamisen. Ohjelman keskeisiä kohtia ovat tullauksen siirtäminen ulkorajan läheisyyteen perustettaviin tullilogistisiin keskuksiin sekä rajanylitysasemien ja tulliasemien erikoistuminen tavararyhmien ja kuljetusmuotojen perusteella. Kehitysohjelman toteutusaiakataulu ulottuu vuoteen 2020 asti, mutta jo vuoden 2010 aikana on odotettavissa merkittäviä muutoksia muun muassa tullauspaikkojen suhteen.

Vuoden 2009 alussa alkoi tullitietojen sähköinen välitys kahdeksan EU-maan ja Venäjän välillä. Kyseessä on niin sanottu TIR-passitusmenettelyssä tapahtuva kokeilu, jossa passitusasiakirjoissa olevia tavaraa ja kuljetusvälinettä koskevia tietoja välitetään EU:sta keskitetysti Venäjälle nyt myös sähköisesti. Suurin osa tässä menettelyssä kuljetettavista tavaroista kuljetetaan Suomen kautta. Menettelyn laajamittainen käyttöönotto EU:n ja Venäjän välillä edistäisi rajanylityksen nopeutumista ja tullirikollisuuden vähentämistä.

- [Ulkomaankaupan tilastografiikkaa Tullihallituksen sivuilla \(http://www.tulli.fi:80/fi/suomen_tulli/ulkomaankauppatilastot/grafiikkaa/index.jsp\)](http://www.tulli.fi:80/fi/suomen_tulli/ulkomaankauppatilastot/grafiikkaa/index.jsp)

Kulttuurisuhteet

Kulttuuri

Kulttuurin, historian ja kielen alalla Suomella ja Venäjällä on paljon yhteistä, ja Venäjä on Suomelle tärkeä kulttuurivaihdon ja -viennin kohdemaana. Suomen kulttuuria tunnetaan Venäjällä kohtuullisen hyvin. Käsitteet ovat rikastumassa matkailun ja ahkeran taiteilijavaihdon ansiosta. Suomalaista elokuvaa esitetään vuosittain Pietarissa ja Moskovassa. Pietarissa vietettiin syksyllä 2009 jo 20. suomalaisen elokuvan viikkoa.

Kulttuurin alalla tunnetuimpia suomalaisia Venäjällä on näyttelijä Ville Haapasalo, joka on esiintynyt monissa venäläisissä elokuvissa ja tv-ohjelmissa. Myös muumit tunnetaan erittäin hyvin. Uutta suomalaista kirjallisuutta – viime aikoina varsinkin lastenkirjallisuutta – julkaistaan venäjäksi. Venäläinen Anna Sidorova sai syksyllä 2009 Suomen valtion ulkomaisen kääntäjäpalkinnon tunnustuksena ansiokkaasta työstään suomalaisen kirjallisuuden välittäjänä Venäjälle. Sidorova on kääntänyt mm. Timo Parvelan Eilla-sarjaa, Sinikka ja Tiina Nopolan Heinähattu ja Vilttitossu -kirjoja sekä Mauri Kunnaksen kuvakirjoja samoin kuin Leena Krohnin Ihmisen vaatteissa ja Anna-Leena Härkösen Akvaariorakkautta. Sidorova kääntää parhaillaan Mikko Rimmisen Pussikaljaromaania.

Nuorisotuntee suomalaisia bändejä, joita vieraillee tiuhaan varsinkin Pietarin klubeilla ja festivaaleilla mutta ajoittain myös Moskovassa. Venäjällä ovat konsertoineet muun muassa HIM, Nightwish, Giant Robot, The 69eyes, Cleaning Women, Boys

of Scandinavia, Regina, Joose Keskitalo ja Kolmas Maailmanpalo, Black Audio, Hannulelauri, The Rasmus, Negative, Sonata Arctica, Apocalyptic, Eternal Erection ja Poets of the Fall. Pietarissa vierailee myös usein suomalaisia tiskijukia.

Elokuva-alan yhteistyö on monipuolista, yhteistyössä on tehty muun muassa 9. komppania, Raja ja lastenelokuva Rölli. Nika-palkinnon saaneessa Mongol-elokuvassa soi Tuomas Kantelisen säveltämä musiikki.

Suomalaiset myytit, kuten Kalevalan tarinat, ja historialliset henkilöt, kuten Mannerheim, herättävät kiinnostusta myös Venäjällä ja innostavat erilaisiin hankkeisiin. Suomi on Venäjälläkin Joulupukin maa.

Useilla suomalaisilla ja venäläisillä kulttuuri-instituutioilla on vakiintuneet yhteistyösuhteet. Esimerkiksi Pietarin Aleksandrinski-teatteri on tehnyt pitkään yhteistyötä Kansallisteatterin ja Mariinski-teatteri Mikkelin musiikkijuhlien kanssa. Helsingin kaupunginteatteri tulee vierailulle moskovalaiseen Malyi-teatteriin maaliskuussa 2010.

Vuosittain maiden välillä järjestetään kulttuurifoorumi, viimeksi syksyllä 2009 Komin Syktyvkarissa. Yhdestoista suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi järjestetään lokakuussa 2010 Hämeenlinnassa. Kulttuurifoorumin pääjärjestäjänä Suomessa toimii Suomi-Venäjä-seura. Seura edistää kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyötä sekä kulttuuri-, ympäristö- ja taloudellisia suhteita.

Suomen Pietari-säätiö ja sen hallinnoima Pietarin instituutti edistävät suomalaista kulttuuria Pietarissa. Niiden käynnistämä merkittävä hanke on Pietariin perustettava Suomi-talo, joka avataan virallisesti huhtikuussa 2010. Talo sijaitsee keskustassa vuonna 1847 valmistuneessa Pyhän Marian kirkon kirkkokartanossa, jossa jo autonomian aikana toimi suomalainen koulu. Saneerauksen valmistuttua taloon muuttaa jälleen Pietarin suomalainen koulu sekä useita muita suomalaisia organisaatioita. Myös Moskovassa toimii suomalainen peruskoulu.

Helsingissä toimii Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus.

Suomen korkeakouluissa opiskelee vuosittain noin 1300 venäläistä tutkinto-opiskelijaa. Venäläiset ovat yksi suurimpia ulkomaalaisia opiskelijaryhmiä Suomessa. Suomessa on laadukkaita Venäjään erikoistuneita tutkimuskirjastoja, kuten Kansalliskirjaston slaavilainen kirjasto ja Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto.

- [Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi](http://www.kultforum.org:80/) (http://www.kultforum.org:80/)
- [Suomi-Venäjä-seura](http://www.venajaseura.com:80/) (http://www.venajaseura.com:80/)

Suomalaisten opiskelu ja harjoittelu Venäjällä

Suomalaiset voivat hakeutua opiskelemaan Venäjälle FIRST-ohjelman (Finnish-Russian Student Exchange Programme), North2North-ohjelman ja joidenkin korkeakoulujen suorien vaihto-ohjelmien kautta sekä itsenäisesti. Lisätietoa ohjelmista saa omalta oppilaitokselta.

Venäjän valtio myöntää Suomen kansalaisille apurahoja (Russian Government Scholarships for Finland) opiskeluun, jatko-opiskeluun ja tutkimustyöhön Venäjällä. Apurahat on tarkoitettu koko tutkinnon tai jatkotutkinnon suorittamiseen, vieraileville perustutkinto- ja jatko-opiskelijoille tai venäjän kielen opiskelijoille Venäjän valtion yliopistossa tai muussa korkeakoulussa suoritettavaan kieliharjoitteluun. Apurahaa voivat hakea suomalaiset korkeakoulu- ja jatko-opiskelijat sekä abiturientit. Opiskelu on apurahan saajalle maksutonta. Apurahaa haetaan CIMO:n kautta.

Lukuvuonna 2007–2008 suomalaisia tutkinto-opiskelijoita oli Venäjällä 51. Vuonna 2008 oli Venäjällä suomalaisia vaihto-opiskelijoita 239. Suomalaisten opiskelukaupunkeja ovat olleet esimerkiksi Pietari, Moskova, Petroskoi, Arkangeli, Donin Rostov (Rostov-na-Donu), Ivanovo, Lipetsk, Orjol, Kaliningrad, Jekaterinburg, Irkutsk, Iževsk, Tambov ja Tomsk.

Opiskelijat tai vastavalmistuneet voivat hakea harjoittelupaikkaa Venäjällä CIMO:n kautta. Harjoittelupaikkoja on tarjolla niin Venäjällä sijaitsevissa suomalaisorganisaatioissa kuin venäläisissä organisaatioissa ja yliopistoissa. Harjoittelupaikkoja on ollut muun muassa Pietarissa, Petroskoissa, Arkangelissa ja Iževskissä.

Myös oppilaitosten kautta tarjoutuu mahdollisuuksia lähteä harjoitteluun Venäjälle. Lisätietoa saa omalta oppilaitokselta.

- [Venäjän valtion apurahan hakumenettely ja hakuaika](http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/apurahat/ulkomaille/apurahat-venajalle.htx) (http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/apurahat/ulkomaille/apurahat-venajalle.htx)
- [Venäjällä olevien harjoittelupaikkojen hakumenettely ja harjoittelupaikat](http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/kv-harjoittelu/vaihto.htx) (http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/kv-harjoittelu/vaihto.htx)

Suomalaiset, suomen kieli

Suomen kieltä voi Moskovassa opiskella Moskovan valtionyliopistossa, Moskovan lingvistiksessä yliopistossa sekä kansainvälisten suhteiden instituutissa MGIMO:ssa.

Myös Arkangelissa, Hanty-Mansijskissa, Iževskissä, Joškar-Olassa, Saranskissa, Syktyvkarissa, Pietarissa, Petroskoissa ja Murmanskissa voi opiskella yliopistotasolla suomea. Lisätietoja löytyy kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n sivuilta.

Pietarissa toimii Suomen Pietarin-instituutti, jonka tehtävä on Suomen ja Venäjän välisen kulttuuri-, tiede- ja taideyhteistyön edistäminen. Pietariin valmistuva Suomi-talo on merkittävä hanke.

Pietarissa ja Moskovassa toimivat suomalaiset peruskoulut, joiden opetussuunnitelma noudattaa suomalaista opetussuunnitelmaa. Kouluissa on myös esikoululuokka, ja molemmissa kouluissa venäjän kielen opetus aloitetaan heti esikoululuokalta lähtien.

Ystävyyskaupunki- ja -kuntasopimukset on solmittu 187 suomalaisen kaupungin tai kunnan ja venäläisen kaupungin tai taajaman välille. Suurimmista kaupungeista ystävyyskaupunkeja ovat Turku ja Pietari sekä Tampere ja Nižni Novgorod. Helsingillä ja Moskovalla ei ole ystävyyskaupunkisopimusta, mutta kaupungit tekevät erityistä yhteistyötä.

- CIMO, suomen kielen ja kulttuurin opinnot (<http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/suomen/ulkomaisissa.htx>)

Sopimukset

Suomen ja Venäjän välillä voimassa olevat valtiosopimukset löytyvät oheisesta liitteestä.

 Suomen ja Venäjän väliset sopimukset (rtf, 187kt)

Vierailut

Korkean tason vierailut Suomesta Venäjälle 1.1.–31.12.2009

<i>Tammikuu</i>	
22.-23.1.	Venäjän sisäministeri Nurgalijev kahdenvälisissä keskusteluissa Helsingissä
<i>Helmikuu</i>	
18.-19.2.	Sisäasiainministeri Holmlund kahdenvälisissä keskusteluissa Moskovassa
25.-27.2.	Sosiaali- ja terveysministeri Hyssälä Euroopan neuvoston sosiaaliministerikokouksessa Moskovassa
<i>Maaliskuu</i>	
2.-3.3.	Venäjän luonnonvara- ja ekologiainministeri Trutnev kahdenvälisissä keskusteluissa Helsingissä
19.-20.3.	Suomen ja Venäjän hallitustenvälisen talouskomission 10. yhteiskokous Moskovassa (ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen)
29.3.	Tasavallan presidentti Merkkivuosi 1809-avajaistapahtumassa Pietarissa
<i>Huhtikuu</i>	
1.-3.4.	Elinkeinoministeri Pekkarinen Suomi-päivillä Jekaterinburgissa
20.-21.4.	Tasavallan presidentin ja Venäjän presidentti Medvedevin tapaaminen Helsingissä ja Porvoossa
22.-24.4.	Liikenneministeri Vehviläinen Suomen ja Venäjän välisessä logistiikkaforumissa Moskovassa
<i>Toukokuu</i>	
20.-22.5.	Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen vienninedistämismatkalla Pietarissa ja Leningradin alueella
27.-28.5.	Puolustusvoimain komentaja, amiraali Kaskealan jäähyväiskäynti Moskovaan
<i>Kesäkuu</i>	
3.6.	Pääministeri Vanhasen ja pääministeri Putinin tapaaminen Helsingissä
5.6.	Tasavallan presidentti ja elinkeinoministeri Pekkarinen Pietarin talousforumissa
5.-7.6.	Maa- ja metsätalousministeri Anttila Pietarin viljaforumissa
9.-10.6.	Ympäristöministeri Lehtomäki Pietarin kaupungin vesilaitoksen – Vodokanalnin ja Suomen 20 vuotisen yhteistyön juhlissa Pietarissa
<i>Elokuu</i>	
1.-2.8.	Venäjän talouskehitysministeri Nabiullina kahdenvälisissä keskusteluissa Suomessa
4.-6.8.	Liikenneministeri Vehviläisen vierailu Murmanskin alueella

11.8.	Tasavallan presidentti kahdenvälisissä keskusteluissa Sotšissa
<i>Syyskuu</i>	
9.9.	Sisäasiainministeri Holmlund Murmanskin alueella Barents Rescue -pelastusharjoituksessa
17.-20.9	Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen Sotšin talousfoorumissa
<i>Lokakuu</i>	
14.-15.10.	Ulkoministeri Stubb Barentsin euroarktisen neuvoston ulkoministerikokouksessa Murmanskissa
15.10.	Ympäristöministeri Lehtomäki kahdenvälisissä keskusteluissa
21.-23.10.	Kulttuuri- ja urheiluministeri Wallin suomalais-venäläisessä kulttuurifoorumissa Syktyvkarissa
25.10.	Pääministeri Vanhasen ja pääministeri Putinin tapaaminen Pietarissa
<i>Marraskuu</i>	
11.-12.11.	Venäjän hätätalaministeri Šoigu kahdenvälisissä keskusteluissa Helsingissä
19.-20.11.	Liikenneministeri Vehviläinen Venäjän liikenneministeriön 200-vuotisjuhliissa Moskovassa

Hyvä tietää

Asuminen, asunnot

Moskovassa on sangen eri tasoisia ja hintaisia asuntoja. Uusi rakentaminen on yleensä varsin laadukasta, mutta myös kallista. Venäjällä asuntojen sisätilojen viimeistelystä vastaa tavallisesti ostaja. Vanhasta asuntokannasta arvostetuimpia ovat Stalinin ajan vankat ja muhkeat tiilitalot sekä Brežnevin kauden virkamiehistöille rakennetut hyvätasoiset niin sanotut keskuskomitean talot. Heikoin arvostus on 1960-luvun massatuotantoa edustavilla rapistuneilla viisikerroksisilla elementtitaloilla, "hruštšovkillä". Moskovon keskustasta näitä on jo pyritty purkamaan, mutta ne samoin kuin seuraavien vuosikymmenien 9-kerroksinen elementtirakentaminen ovat vallitseva asumismuoto kautta maan.

Asuntoa etsittäessä etäisyys lähimmästä metroasemasta on liikenneuuhkien piinaamassa suurkaupungissa tärkeä arviointiperuste. Rappukäytävien yleensä vaatimattomasta kunnosta ei venäläisissä taloissa voi tehdä johtopäätöksiä asunnon tasosta, koska asukkailla on niukalti mahdollisuuksia vaikuttaa yleisten tilojen ylläpitoon. Joskus asukkaat palkkaavat yhdessä siivoojan tai ovivahdin, "konsjeržkan". Uusien rakennuksen ylläpidosta vastaa Venäjälläkin jo taloyhtiö, ja osakkaat ottavat osaa päätöksentekoon.

Asuntoja vuokrataan kalustettuina ja ilman kalusteita. Vuokran suuruus riippuu asunnon varustelutasosta, sijainnista, kunnosta, turvallisuudesta ynnä muista tekijöistä. Kuukausivuokra keskustassa sijaitsevasta 100 m² kokoisesta hyvätasoisesta asunnosta on noin 2000-2800 euroa kuukaudessa. Asunnon etsinnässä kannattaa käyttää välitystoimistoa. Asuntoja esitellään myös internetsivuilla. Välityspalkkiona maksetaan yleensä yhden kuukauden vuokra, lisäksi maksetaan yhden tai useamman kuukauden takuuvuokra, jolla asunnosta muutettaessa kuitataan viimeisen kuukauden tai kuukausien vuokra.

Autot

Venäjälle voi tuoda niin sanotun vientiauton Suomesta, jolloin autoveroa ei makseta. Auton tulee olla fyysisesti Venäjällä puolen vuoden ajan.

Useimmilla länsiautomerkeillä, kuten Mercedes, Volvo, Audi, Saab ja BMW on vakituinen huoltopiste Moskovassa, eikä pienien huoltojen suorittamisessa ole ollut ongelmia. Hintataso on kuitenkin Suomea selvästi korkeampi.

Auton käyttö Venäjällä edellyttää pakollisen liikennevakuutuksen hankkimista. Vapaaehtoisen kaskovakuutuksen on viime aikoina voinut hankkia vain Venäjältä, mutta Venäjälle muuttaessa asia kannattaa tarkistaa omasta vakuutusyhtiöstä.

Venäjän liittyttyä kansainväliseen vihreä kortti -järjestelmään 1.1.2009 suomalaisautoilijan Venäjän- matkoille riittää omasta vakuutusyhtiöstä saatu vihreä kortti, joka on todistus voimassaolevasta liikennevakuutuksesta. Vakuutusturva ei ole kuitenkaan kotimaan turvan tasoinen. Vahingon sattuessa korvaukset määräytyvät aina Venäjän lainsäädännön ja vakuutusehtojen mukaisesti.

Venäjän liikennevakuutuksen korvausrajat ovat hyvin alhaiset. Kokonaiskorvausmäärä yhtä vahinkotapahtumaa kohden on enintään 400 000 ruplaa. Venäjän säädösten mukaan vahinkoon syyllinen joutuu henkilökohtaiseen korvausvastuuseen liikennevakuutuksen enimmäisrajan ylittävästä omaisuus- ja henkilövahingosta. Siksi ennen matkalle lähtöä on syytä selvittää oman vakuutusyhtiön kanssa lisäturvan tarve ja vaihtoehdot.

Moskovon bensiiniasemat myyvät 93-, 95- ja 98-oktaanista bensiiniä ruplilla tai luottokorteilla. Lähes kaikkia polttoainelaatuja (myös dieseliä) on saatavilla.

Liikennepoliisi valvoo liikennettä, ja kuljettajien ja autojen asiapapereita tarkastetaan usein. Erityistä syytä auton pysäyttämiseen ei tarvitse olla, vaan kyseessä on usein rutiininomainen papereiden tarkastaminen. Turvavyön käyttö on pakollista. Nollatoleranssista on luovuttu ja nyt promilleraja liikenteessä on 0,5.

- Lisätietoja [Liikennevakuutuskeskuksen sivuilta](http://www.liikennevakuutuskeskus.fi/www/page/lvk_www_6933) (http://www.liikennevakuutuskeskus.fi/www/page/lvk_www_6933)

Edustustot

Venäjällä on diplomaattisuhteet 186 valtion kanssa. Moskovassa on 140 maan suurlähetystöt. Venäjällä on puolestaan diplomaattiedustustot 142 maassa.

- [Venäjän ulkoministeriö](http://www.mid.ru) (<http://www.mid.ru>)

Hankinnat

Kaupat ovat Moskovassa varsin hyvätasoisia, ja markkinatalouden houkuttimet, kuten kanta-asiakasohjelmat, erikoistarjoukset ja lahjakortit laajassa käytössä. Korkeat kiinteistö hinnat ovat tosin ajaneet myymälöitä kauemmas keskustasta. Ostosten tekoon kuluukin huomattavasti enemmän aikaa kuin Suomessa keskimäärin. Kaupat ovat yleisesti auki myös sunnuntaisin, ja monet liikkeet ovat auki vuorokauden ympäri. Talouskriisi on kiristänyt kilpailua, ja alennusmyyntejä on runsaasti.

Vaatteet, urheiluvälineet ja yleensä merkkitaavara ovat Moskovassa yleensä kalliimpia kuin Suomessa. Sen sijaan Venäjältä kannattaa hankkia kristallia, posliinia, pellavaa, tauluja, puuesineitä kuten leluja, taidekirjoja, astioita, piirustusvälineitä ja itämaisia mattoja. Myös käsityöt, kuten neuleet, ovat edullisempia kuin Suomessa. Pienoismaailliharrastajat voivat tehdä alan liikkeissä edullisia ja mielenkiintoisia löytöjä.

Elintarvikkeet ovat Suomen hintatasoa kalliimpia. Hedelmät ja vihannekset ovat Venäjällä maukkaita ja valikoimat yleensä hyviä. Erityisesti kesällä kannattaa ostaa Kaukasiasta tuotuja meheviä hedelmiä ja tomaattia. Hedelmien hinnat ovat toreilla alhaisemmat kuin kaupoissa, mutta torilla kannattaa olla tarkka, ettei tule huijatuksi. Leipä, täytekakut ja venäläinen kuohuviini ovat edullisia, tuontituotteet vastaavasti kalliita. Ruoanlaittoa helpottavia puolivalmisteita on markkinoilla vielä niukalti.

Suosittuja ruokakauppapaketjuja ovat Perekrjostok ja Auchan ja jonkin verran hintavampi Sedmoi kontinent, josta voi myös tilata internetin kautta ruokatarvikkeita kotiin toimitettuina. Stockmannin myymälöissä on hyvin varustettu elintarvikeosasto, josta saa myös suomalaisia tuotteita. Trendikkäitä mutta kalliita keskustan elintarvikeketjuja ovat Globus Gourmet ja Azbuka vkusa. Metro Cash&Carry on hyvinvarustettu saksalainen vähittäistukku, jossa asiointi edellyttää asiakaskortin hankkimista.

Isot mega mall -ostoskeskukset sijaitsevat kaupungin laidoilla, joten niihin pääsee parhaiten henkilöautolla. IKEA on järjestänyt ilmaisen bussikuljetuksen lähimmiltä metroasemilta MEGA-ostosparatiiseihin, joissa on Ikean ja Stockmannin lisäksi yleensä ranskalainen Auchan, saksalainen Obi-rautakauppa ja kymmenittäin muita kauppia. Megoissa on myös luistinvälineitä, ravintolakeidas ja elokuvateatteri.

Keskustan liikkeet ovat yleensä kalliita. Punaisen torin laidalla sijaitsee nähtävyytenäkin kiinnostava tavaratalo GUM. Toinen historiallinen tavaratalo, TsUM, löytyy Bolshoi-teatterin takaa osoitteesta Petrovka 2. Maneesiaukiolla Punaisen torin alapuolella sijaitsee kolmikerroksinen maanalainen ostoskeskus Ohotnyi Rjad. Kiovan rautatieaseman (metro Kievskaja) vieressä on keskustan uusi ostosparatiisi, ostoskeskus Jevropeiski, jonka yhteydessä on myös sisäluistelurata (luistimet voi vuokrata). Suuria ostoskeskuksia on lähes joka metroaseman kupeessa, kun lähdetään keskustasta pois päin.

Keskustan perinteinen lastentavaratalo Detski Mir on suljettu remontin vuoksi, mutta ketjulla on myymälöitä ympäri Moskovaa. Suomeksi käännettynä "lasten maailmassa" myydään kaikkea mahdollista lastentavaraa. Keskustassa Lasten maailmat löytyvät osoitteista Novyi Arbat 11 rak. 1 (kellarikerros) ja Krasnaja Presnja 24.

Elektroniikkatori Gorbuška tarjoaa kaikkea tekniikkaa maan ja taivaan väliltä, lähin metroasema on Bagrationovskaja. Moskovassa on myös lukuisia kodintekniikkaa myyviä myymäläketjuja, muun muassa Tehnosila ja M-Video. Turistitavaraa ja matkamuistoja kaupitellaan erityisesti Arbatin kävelykadulla (metro Arbatskaja/Smolenskaja).

Auton kuluvia ja usein vaihdettavia varaosia kannattaa mahdollisuuksien mukaan hankkia Suomesta, koska varaosat Moskovassa saattavat olla huomattavasti kalliimpia kuin Suomessa.

Ilmasto

Venäjän ilmasto-olosuhteet vaihtelevat suuresti alueesta riippuen. Maa ulottuukin subtrooppiselta alueelta arktiselle ilmanalalle.

Moskovassa vallitsee mannerilmasto. Talvet voivat olla hyvinkin kylmiä, vaikkakin leutoja ja loskaisia talvia on usein. Kesällä, varsinkin heinä-elokuussa, lämpömittari nousee helposti yli kolmenkymmenen asteen.

Keskilämpötila Moskovassa on tammikuussa -9,4°C ja heinäkuussa 16°C.

Vuosittainen sademäärä on 630 millia.

Moskovon ilmaa huonontavat ennen kaikkea katupöly sekä teollisuuden ja autojen päästöt. Alkukesästä poppelinöyhtää leijailee ilmassa runsaasti.

Joukkoliikenne

Julkinen liikenne

Julkisten kulkuneuvojen verkosto on suurissa kaupungeissa kuten Moskovassa ja Pietarissa hyvin tiheä. Liikenne alkaa klo 6.00 aamulla ja loppuu klo 24.00.

Julkisten kulkuneuvojen käyttö on edullista ja suhteellisen luotettavaa, joskin ruuhka-aikoina aikaa vievää ja epämukavaa. Lippuja voi ostaa etukäteen lippukioskeista, joita on usein esimerkiksi metroasemien lähetyvillä. Busseissa ja johdinautoissa (trolleibus) voi lipun ostaa (kalliimpaan hintaan) myös suoraan kuljettajalta. Lippu tulee leimata sisäpuolella olevassa laitteessa. Liputta matkustamisesta voi seurata sakko.

Metro on nopein tapa matkustaa Moskovassa ruuhka-aikoina. Asemat on merkitty vain venäjäksi, mutta linjat on merkitty eri värein. Myytävänä on kertalippuja, erilaisia sarjalippuja ja kuukausilippuja, ja niitä ostetaan metroaseman sisäpuolella olevilta lipunmyyntikassoilta. Lippua näytetään automaattiportin sähkösilmaille. Alle 7-vuotiaat matkustavat metrossa ilmaiseksi, ja heidät kulunvalvoja päästää erikseen porttien ohi. Lasten kanssa on metrossa syytä noudattaa tarkkuutta eikä ruuhka-aikoina pienten lasten kanssa metrossa matkustamista voi suositella. Metro ei sovellu liikuntaesteisille eikä lastenvaunuille.

Taksit

Taksit voidaan jakaa virallisiin ja niin sanottuihin "käsitakseihin", joita nimensä mukaan saa nostamalla käden kadun varressa ylös. Kuljettajat ovat tavallisia yksityisautoilijoita, joiden kanssa hinnasta neuvotellaan ennen matkaa. Käsitaksin käyttö on yleistä moskovaalaisten keskuudessa, mutta kielitaidottomalle ja kaupunkia tuntemattomalle sitä ei voi suositella. Käsitaksilla kulkemisessa on aina vaaransa, ja sen käyttöä ei suositella etenkin yksinään matkustavalle henkilölle myöhään illalla.

Liikenteessä on myös takseja, joilla on katolla taksikyltti tai auto on maalattu keltaiseksi (paikallinen taksin väri), mutta auto ei välttämättä ole sen virallisempi taksi kuin käsitaksikaan. Moskovassa toimii monia hyviä taksifirmoja, joiden kautta voi tilata soittamalla tai jopa netin kautta taksin. Taksi on Moskovassa varattava tunteja ennen kyydin alkua, Pietarissa varoaika voi olla lyhyempi. Virallisista takseista saa kuitin. Taksasta kannattaa kuitenkin ottaa selvää etukäteen, jo taksia tilattaessa. Taksin voi tilata myös rautatieasemalle tai lentokentälle vastaan – tällöin kannattaa pyytää kuljettajaa varustautumaan nimikyltillä tai muulla tunnisteella. Liikenteessä on myös reittiakseja (maršrutka), pikkubusseja, jotka kulkevat tiettyä reittiä.

Lentokentät

Suurin osa kansainvälisistä lennoista lennetään Moskovassa Šeremetjevo 2 -lentokentän kautta, joka sijaitsee 35 kilometrin päässä kaupungin keskustasta Leningradskoje šossen varrella. Sisäisiä lentoja lennetään Šeremetjevo 1:n, Domodedovon, Vnukovon ja Bykovon kentiltä. Domodedovon kenttä sijaitsee 50 kilometrin päässä keskustasta, Vnukovo 30:n ja Šeremetjevo 1 ja Bykovo 40 kilometrin päässä.

Kentille siirtymiseen tulee erityisesti ruuhka-aikaan varata runsaasti aikaa; automatka kestää tavallisesti tunnista kahteen tuntiin. Myös taksi on syytä varata hyvissä ajoin, vähintään muutamia tunteja ennen kentälle lähtöaikaa.

Lentokenttäjunat

Useille lentokentille pääsee myös Aeroexpress- junalla. Juna Sheremetjevo-2 -kentälle lähtee vihreän ja ruskean (kehä)metrolinjan varrella sijaitsevalta Belorusskajan asemalta ja saapuu ulkomaanterminaalien viereen, jonne siirrytään yhdyskäytävää pitkin kävellen. Junia kulkee periaatteessa puolen tunnin välein mutta keskellä päivää on ainakin toistaiseksi tauko, joten aikataulu on syytä tarkistaa verkkosivuilta. Matka maksaa aikuisilta 250 ruplaa (helmikuu 2010). Lippu käy ostopäivän juniin, ja se pitää säilyttää junamatkan ajan.

Junat Domodedovon lentokentälle lähtevät Paveletskin rautatieasemalta, Vnukovon lentokentälle Kiovan rautatieasemalta.

- [Moskovon metrokartta](http://www.moscow.info/metro/map.aspx) (<http://www.moscow.info/metro/map.aspx>)
- [Aeroexpress-lentokenttäjunien aikataulut](http://www.aeroexpress.ru/en/) (<http://www.aeroexpress.ru/en/>)

Juomarahat

Ruokaravintoloissa on tapana jättää juomarahaa 5–10 prosenttia laskun loppusummasta.

Jätehuolto

Jätehuolto on Venäjällä kehittymätön. Katukuvaan on alkanut ilmestyä tölkineruuautomaatteja, myös lasipulloille on olemassa keräyssysteemi.

Kansalliset vapaapäivät

1.-8.1.	Venäjän uudenvuoden lomat
7.1.	Venäjän joulukuukausi
23.2.	Isänmaan puolustajien päivä
8.3.	Naistenpäivä
1.5.	Vappu
9.5.	Voitonpäivä
12.6.	Venäjän kansallispäivä
4.11.	Kansallisen yhtenäisyyden päivä

Venäjälle suuntautuvia työmatkoja ja muuta yhteydenpitoa järjestettäessä kannattaa selvittää välipäiviä koskevat järjestelyt, mikäli tapahtuma osuu ajallisesti lähelle kansallista vapaapäivää. Usein esimerkiksi viikonlopon jälkeiset välipäivät ovat vapaapäiviä, jotka tehdään edeltävänä lauantaina sisään.

Kirjallisuus

Moskovassa on lukuisia hyvinvarustettuja kirjakauppoja. Keskustan alueella sijaitsevista ehkä tunnetuin on suuri Moskovski Dom Knigi (metro Arbatskaja, osoite Novyi Arbat 8). Keskustasta löytyy myös kirjakauppa Moskva (metro Tverskaja, osoite Tverskaja ulitsa 8) ja Biblio-Globus (metro Kuznetski most, Ulitsa Mjasnitskaja 6). Ulkomaisten kirjojen ja etenkin lehtien saatavuus on kaupungissa vielä jokseenkin heikkoa.

Kirjakauppojen paperitarvikeosastoilla voi ilman venäjän kielen taitoaikin tehdä mukavia löytöjä vaikkapa lapsille.

Koulut ja opiskelu

Moskovan suomalainen koulu

Moskovassa toimii suomalainen peruskoulu, joka on virallinen suomalainen ulkomaankoulu. Koulu on yksityinen ja sen ylläpitäjä on Suomalainen koulutusyhdistys ry. Koulussa oli lukuvuonna 2009–10 ala- ja yläasteella yhteensä 34 oppilasta, joista osa on kaksikielisiä (venäjä-suomi). Oppilaat ovat pääasiassa yritysten ja suurlähetystön palveluksessa olevien suomalaisten perheiden lapsia.

Opetuskielenä on suomi. Suomen kansalaisille koulun lukuvuosimaksu on 5500 euroa. Samassa rakennuksessa suomalaisen koulun kanssa toimivat ruotsalainen, italialainen ja japanilainen koulu sekä suomalainen ja ruotsalainen lastentarha.

Moskovan suomalaisen koulun lomat poikkeavat jonkin verran suomalaisista lomista noudattaen suomalaisten lisäksi joitakin venäläisiä juhlapäiviä. Opetus annetaan suomen kielellä ja venäjää opiskellaan esikoulusta alkaen.

Osoite: Leninski prospekt 78a
Puh. +7 495 131 3393
Fax +7 495 514 1820
Matkapuhelin +7 495 916 288 3870
Postiosoite: Suomen Moskovan suurlähetystö / Suomalainen koulu, PL 322, 53501 Lappeenranta
Verkkosivut: <http://www.peda.net/veraja/mossko>

Ruotsalainen koulu:

Svenska skolan i Moskva
Osoite: Leninski pr. 78a
Puh. +7 495 980 5049
Fax +7 495 980 5048
Verkkosivut: www.sveskolmoskva.com

Moskovassa toimii useita kansainvälisiä kouluja. Kansainvälisiin kouluihin on kieltä äidinkielenään puhuvilla etuoikeus ja maksut ovat korkeahkot. Lapset voivat hakeutua myös venäläisiin kouluihin ja tarhoihin, joissa kielenä on luonnollisesti venäjä.

Myös aikuisille suunnattujen kielikoulujen määrä on suuri.

Käymälät

Venäjällä ei ole suurissakaan kaupungeissa kovin tiheästi yleisiä käymälöitä, mutta keskeisten nähtävyyksien yhteydessä WC-tiloja on yleensä tarjolla. Ostoskeskuksista ja ruokailupaikoista löytyy hyvätasoisia WC-tiloja. Jonkin verran ovat yleistyneet niin sanotut bajamajat, jotka ovat maksullisia. Niiden siisteydestä huolehtii sama henkilö, joka kerää käyttömaksut. Moskovassa tapaa harvoin "jalanjalkivessoja" mutta etelässä ne ovat edelleen yleisiä.

WC:stä käytetään venäjän kielessä ilmaisia tualet. Herrojen puoli on usein merkitty kirjaimella M (muzhskoi tualet) ja daamien hämähäkin näköisellä kirjaimella Ж (zhenski tualet). Symbolina voi myös olla kolmio, jolloin ylös osoittava kärki on naisten puoli ja alas suunnattu miesten.

Lapset

Lapsille löytyy erilaisia harrastusmahdollisuuksia Moskovasta, mutta harrastusten ylläpitäminen vaatii vanhemmilta sitoutuneisuutta ja usein myös valmiutta kuljettaa lapsia useitakin kertoja viikossa harrastuksiin.

Varsinkin keskustan alueella on lapsille tarkoitettuja liikuntakeskuksia, joissa voi ottaa erilaisia tanssitunteja tai harrastaa taistelulajeja. Jääkiekkoseuroilla on junioritoimintaa, lisäksi mahdollisuudet eri taideaineiden harrastamiseen ovat hyvät. Myös pienille lapsille löytyy harrastustoimintaa lasten harrastuskeskuksista.

Moskovassa toimii useita ulkomaalaisille tarkoitettuja lastentarhoja. Suomalaislapset käyvät yleensä suomalaista tarhaa, joka toimii suomalaisen koulun kanssa samoissa tiloissa. Tarha on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00 ja tarhassa on kaksi suomalaista lastentarhanopettajaa.

Tarhan osoite: Leninski prospekt. 78a
Puh. +7 495 131 3393
Fax +7 495 514 1820
Sähköposti: office@finnschoolmoscow.com

Samassa rakennuksessa suomalaisen tarhan kanssa toimii myös ruotsalainen päiväkot. Lapset voi laittaa myös venäläiseen, amerikkalaiseen, englantilaiseen tai saksalaiseen lastentarhaan. Kaikkiin muihin kuin venäläiseen on kieltä äidinkielenään puhuvilla etusija, ja tarhojen maksut ovat korkeahkot. Suomalaisen tarhan maksut vaihtelevat riippuen siitä, kuinka monena päivänä viikossa lapsi käy tarhassa.

Venäjällä saa suhteellisen helposti myös kotiapua, ja usein perheillä onkin lastenhoitoapunaan venäläinen lastenhoitaja. Venäläinen kulttuuri on lapsiystävällinen, ja loru-, leikki- ja satuaarteisto loputon.

Lapsille suunnattu kulttuuritarjonta on Moskovassa suuri. Suositeltavia käyntikohteita ovat mm:

- Sirkus, joita on kaksi (uusi sirkus: metro Universitet, Prospekt Vernadskogo 7, vanha sirkus: metro Tsvetnoi bulvar, Tsvetnoi bulvar 13)
- Eläintarha, Bolšaja Gruzinskaja ulitsa 1 (metro Barrikadnaja, Krasnopresnenskaja)
- Juri Kuklatšovin kissateatteri (metro Kijevskaja, Kutuzovski prospekt 25)
- Lasten musiikkiteatteri (metro Universitet, prospekt Vernadskogo 5)
- Durovin eläinteatteri (metro Prospekt Mira, ulitsa Durova 4)
- Kolomenskojen puisto (metro Kolomenskoje, prospekt Andropova 39)
- Gorkin puisto ja huvipuisto (metro Oktjabrskaja, Krymski val 9)
- Voiton puisto (metro Park Pobedy)
- Eläintieteellinen museo (ulitsa Bolšaja Nikitskaja 6, metro Ohotnyi Rjad tai Biblioteka imeni Lenina)
- Darwinin museo (ulitsa Vavilova 57/1)
- Paleontologinen museo (metro Tjoplyi Stan, ulitsa Profsojuznaja 123).

- [Children in Moscow-sivusto](http://www.childreninmoscow.ru/en/) (http://www.childreninmoscow.ru/en/)
- [Harrastusmahdollisuuksia Moskovassa](http://www.moscow.info) (www.moscow.info)
- [Moskovan suomalainen lastentarha](http://www.peda.net/veraja/mossko/lastentarha) (http://www.peda.net/veraja/mossko/lastentarha)

Lemmikit

Maahan voi tuoda asianmukaisesti rokotettuja lemmikkieläimiä. Tarvittavat rokotukset tulee varmistaa eläinlääkäriltä.

- Lisätietoa lemmikkieläinten tuonnista ja viennistä [Eviran sivuilla](http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet_ja_terveys/tuonti_ja_vienti/) (http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet_ja_terveys/tuonti_ja_vienti/)

Liikennekäyttäytyminen

Moskovan autokanta on viime vuosina lisääntynyt räjähdysmäisesti, ja kaupungissa on autoja lähes neljä miljoonaa. Liikennekulttuuri on erilainen kuin Suomessa, ja jalankulkijan on syytä suhtautua tienylitykseen varovaisuudella. Aina kun mahdollista, kannattaa käyttää aikukukäytäviä. Ylinopeus on tavallista eikä liikennesääntöjä aina noudateta. Toisaalta huomaavaisuus liikenteessä on lisääntynyt, vilkunkäyttö ja tienantokin ovat yleistyneet, ja liikenteelle on ominaista tietty joustavuus.

Moskovan keskustan katujen kunto on kohentunut, mutta likakaivojen kannet ovat useimmiten ajokaistojen keskellä syvässäkin kuopissa, joten niihin ajamista tulee varoa. Venäläiset eivät aina käytä turvavyötä, mutta sen käyttö on lain mukaan pakollista ja ehdottomasti suositeltavaa. Autojen ovet tulee ajaessa pitää lukittuina. Käsilaukku tai salkku on parasta kuljettaa

auton lattialla. Alle 12-vuotiaat lapset eivät saa lain mukaan istua etupenkillä, ja turvaistuinten käyttö on pakollista. Viikolla liikkumista autolla iltaisin kannattaa ruuhkien vuoksi välttää.

Majoitus

Moskovan keskustan hotellit ovat hintatasoltaan kalliita, keskustan ulkopuolelta sen sijaan löytyy edullisempia mutta yleensä myös heikkotasoisempia hotelleja.

Hotellivaihtoehtoja kannattaa etsiä internetin tai matkatoimistojen kautta. Hostel-majoitusta Moskovassa ei tiettävästi ole tarjolla. Kesätöihin tai lyhyiksi ajoiksi tulevat ovat majoittuneet myös eri oppilaitosten asuntoloihin.

Mitat ja painot

Venäjällä on käytössä kansainvälinen kymmenjärjestelmä. Ravintolassa ruoka- ja juoma-annosten koko ilmaistaan grammoina.

Muutot

Muutto tapahtuu tavallisesti rekkakuljetuksena ovelta ovelle. Maahanmuuton yhteydessä on laadittava kaikista antiikki-, taide- ja arvoesineistä lista, joka on tullauksen yhteydessä luovutettava venäjänkielisenä tulliviranomaisille, jotta pois muutettaessa ei syntyisi epäselvyyksiä kyseisten esineiden alkuperästä. Antiikkiesineet ja taideteokset on myös suositeltavaa valokuvata ja liittää kuvat tulli-ilmoitukseen. Venäjällä on kulttuuriomaisuuteen kuuluvaksi katsottavien esineiden maastavienti luvanvaraista. Maksullinen vientilupa on hankittava kulttuuriministeriöltä.

Pankit

Venäjällä on noin 1000 pankkia, joista matkailijan tai maassa asuvan ulkomaalaisen kannalta on merkitystä lähinnä suurimmilla. Erityisesti Moskovassa ja muissa suurissa kaupungeissa pankkipalvelujen saatavuus ei ole ongelma.

Valuuttaa on helppo vaihtaa etenkin suurilla paikkakunnilla. Pankkien lisäksi valuuttaa vaihtavat valuuttakioskit, joiden katukuvassa näkyvästi ilmoittamat kurssit useimmiten sisältävät vaihtopalkkion. Jotkut valuuttakioskit saattavat laittaa esille näkyvästi kurssin, jolla vaihtuvat esimerkiksi vähintään 1 000 euron suuruiset erät, jolloin pienemmät summat vaihtuvat asiakkaan kannalta heikommalla kurssilla. Osa valuutanvaihtokioskeista on avoinna ympäri vuorokauden. Myös monet hotellit vaihtavat valuuttaa. Vaihdettaessa valuuttaa pankeissa sekä suurempia summia (yli 100 euroa) vaihtopaikoissa pitää esittää passi.

Laskun voi maksaa pankkiin käteisellä tai omalta pankkitililtä. Useat suurimmat pankit tarjoavat myös verkkopankkipalveluja. Lisäksi joidenkin yritysten tarjoamia palveluja esimerkiksi televiestinnän alalla voi maksaa mm. matkapuhelinkaappoihin ja -kioskeihin. Isoimmissa kaupungeissa on niin sisätiloissa kuin kaduilla maksuautomaatteja, joihin laskut voi maksaa käteisellä tai kortilla.

Useat suuret hotellit, kaupat ja ravintolat hyväksyvät kansainvälisiä luottokortteja maksuvälineiksi, mutta käytäntö ei ole yhtä tavanomainen kuin Suomessa. Käteisrahan käyttö on paljon yleisempää kuin Suomessa, ja kannattaa tarkistaa etukäteen voiko luottokortilla maksaa. Pankkiautomaateista saa yleensä käteisrahaa kansainvälisillä luottokorteilla, mistä voi muun maailman tapaan koitua erillismaksu.

Parturi-kampaamot

Kauneudenhoitopalvelujen tarjonta on Moskovassa huimaava, ja salonkeja on joka nurkalla. Hintataso kannattaa selvittää etukäteen. Nukkavieruissa pikkuputiikeissakin voi saada laadukasta palvelua. On kuitenkin hyvä muistaa, että venäläinen tyyli ja maku esimerkiksi hiustenleikkauksessa ja -värjäyksessä eroaa jonkin verran pohjoiseurooppalaisesta. Rakennekynsien laittaminen on Moskovassa suosittua.

Posti

Postinkulku ulkomaille toimii tavallisten kirjelähetysten osalta suhteellisen normaalisti. Viivästykset postinkulussa ovat mahdollisia. Postin kulku Suomeen vie 2-6 viikkoa. Arvolähettyksiä ei ole turvallista lähettää tavallisessa postissa. Postikonttoreita sijaitsee ympäri kaupunkia, ja ne ovat myöhäiseen iltaan saakka avoinna. Sinisten postilaatikoiden luukku on erittäin kapea, joten postikorttia leveämpien lähetysten kohdalla on poikettava postikonttoriin.

Puhelimet

Puheluhinnat ovat kansainvälistä tasoa. Suomalaisen matkapuhelinliittymän käyttäminen Moskovassa on erittäin kallista, joten on suositeltavaa hankkia paikallinen liittymä. Hinnoina on operaattori- ja palvelukohtaisia eroja, mutta ne ovat suurin piirtein samaa tasoa kuin Suomessa.

Venäjän kansainvälinen suuntanumero on 7. Moskovan suunta on 495 ja Pietarin 812. Syksyllä 2008 eräät Moskovan kaupunginosat saivat suuntanumeron 499.

Kun soitat Venäjällä venäläiseen gsm-numeroon kännykällä, valitse eteen joko +7 ja numero tai 8 ja numero - ilman plussaa. Ilmoittaessaan matkapuhelinnumeroaan venäläiset usein jo valmiiksi mainitsevat alussa tarvittavan kahdeksikon. Siis esimerkiksi: +7 916 123 4567 tai 8 916 123 4567.

Pukeutuminen

Moskovon talvi on yleensä vaihteleva, ja lämpötila saattaa parin päivän sisällä heittelehtiä useasta lämpöasteesta pariinkymmeneen pakkasasteeseen. Hyvät jalkineet ovat siis tärkeitä. Käyttökelpoisimpia ovat vettä hylkivät joka sään - jalkineet, koska katusuola pilaa helposti nahkakengät. Moskovon talvi on usein kylmempi ja vastaavasti kesä kuumempi kuin Suomessa. Venäjällä pukeutuminen on vapaamuotoista, mutta juhlatilaisuuksiin pukeutuminen on länsimaisittain juhlaavaa.

Vaatekauppoja ja -toreja löytyy runsaasti, ja MEGA- ym. ostoskeskuksissa on lukuisia ulkomaisia vaateketjuja. Myös keskihintaisten vaatteiden tarjonta on kasvanut, mutta hinnat ovat edelleen keskimäärin korkeammat kuin Suomessa. Toreilta löytyy edullisia valmisteita ja keskustasta kalliita merkkituotteita. Pukujen teettäminen on Moskovassa edullista, jos löytää sopivan ompelijan.

Moskovasta löytyy hyvälaatuisia kemiallisia pesuloita. Suutareiden palvelut ovat hyviä, ja kenkien korjauttaminen edullista. Kengännauhoja, pohjallisia, rannekellon pattereita, sukkahousuja ja muuta pientavaraa kannattaa etsiä metroasemien läheisyydessä ja katujen alikuluissa olevista kioskeista.

Ravinto

Ruokatottumukset ja aterioiden koostumus ja ajat vastaavat pääpiirteissään suomalaisia. Lounas syödään myöhemmin kuin Suomessa, yleensä klo 13. Venäläiseen lounaaseen kuuluu kolme ruokalajia.

Ruokakulttuurissa on paljon vaikutteita Kaukasiasta, josta ovat peräisin suosittu šašlik-vartaat ja vuohenjuustopiiraat, hatšapurit. Marinoidut valkosipulinversot, tsheremsha, ovat miellyttävä tuttavuus kynsilaukan ystäville. Blinit eivät Venäjällä tarkoita paksua tattaripannukakkua, vaan vehnäletut paistetaan ohuiksi ja rapeareunaisiksi.

Moskovassa ravintolavalikoima on monipuolinen ja hintahaitari suuri. Ruokalistoihin ja hintatasoon kannattaakin tutustua etukäteen tutkimalla ravintoloiden verkkosivuja. Lounasaikaan tarjotaan monissa ravintoloissa edullisia "business-luncheja".

Kohtuuhintaisia koko perheen ravintolaketjuja ovat muun muassa Jolki-palki (venäläinen keittiö), Kortshma (ukrainalainen), Kish-Mish ja Shesh-Besh (uzbekistanilainen), Il Patio (italialainen) ja Yakitoria (japanilainen). Kiireinen nälkä sammuu Teremok-lettukioskilla tai Kroška-kartoška-perunakioskilla. MEGA-ostoskeskuksissa on muhkeita koko perheen ruokailukeitaita.

Venäläisellä juhlaillallisella tarjotaan edelleen usein runsas zakuska-alkupalapöytä ennen lämpimiä ruokalajeja. Tilaisuutta on tällöin tapana juhlistaa lyhyin maljapuhein, joita myös ulkomaisten vieraiden odotetaan esittävän. Isännän aloitettua puhevuoro siirtyy kunniavieraalta arvojärjestyksessä seurueen muille osanottajille. On tapana, että yksi herroista omistaa maljan seurueen viehättäville daameille. Maljapuheet pidetään seisten.

Venäjällä saa lähes kaikkia samantyyppisiä elintarvikkeita kuin Suomessakin, suurimmista liikkeistä löytyy esimerkiksi hylamaitoa ja muita hylatuotteita. Kevyttuotteiden arvostus ja saatavuus on huomattavasti vähäisempi kuin Suomessa.

- [The Moscow Times-lehden ravintolaopas](#)

Rekisteröity parisuhde

Venäjällä ei rekisteröidä samaa sukupuolta olevien parisuhdetta.

Sosiaaliturva

Venäjälle muuttajan on syytä lähtiessään tehdä Kelaan hakemus kuulumisesta Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Suomi-kuva

Suomi-kuva on perinteisesti ollut Venäjällä hyvä. Suomea pidetään turvallisena, siistinä ja puhtaana maana. Suomi-lomalta halutaan paljon: yhtäältä kokemuksia yksinolosta ja luonnosta, toisaalta elämyksiä ja ostoksia. Suomalaisia pidetään ahkerina, luotettavina, rauhallisina – ja ehkä myös hieman naiiveina.

Aiemmin Venäjällä julkaistut uutiset painoutuivat marginaalisiin omituisuuksiin, kuten kännykän heittoon, akankantoon ja saunomiskisoihin. Nyt venäläistoimittajia kiinnostaa etsiä syitä muun muassa Suomen talouden, kilpailukyvyn ja korkeatasoisen koulutuksen menestystarinoille.

Sähkövirta

Jännite on Moskovassa yleensä 220 V. Sähköjännitteen epätasaisuuden vuoksi hehkulamput pokshtelevat helposti ja käytännön kokemuksen mukaan nykyaikaiset niin sanotut "longlife" -lamput kestävät jännitteen vaihtelun paremmin. Ylijännitesuojalla kannattaa suojata ainakin arvokkaammat laitteet (tietokone, televisio ym.). Suojia voi ostaa sekä Suomesta että Moskovasta. Pistorasiat voivat joissakin asunnoissa olla erilaisia, jolloin välikappaleena on käytettävä adapteria, joita löytyy helposti Moskovasta.

Terveystieteidenhuolto

Suurlähetystörakennuksessa sijaitsee suomalaisen lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotto. Useimmilla muillakin EU-mailla on oma lääkäriasemansa, joita on mahdollista käyttää ainakin hätätapauksissa.

Erikoislääkärien palveluja tarjoavat American Medical Center (pääasiassa venäläiset lääkärit) sekä European Medical Centre (länsimaalaiset lääkärit). Diplomaattihallinto UpDK:n terveysasemalla on otatettu etenkin röntgenkuvia. UpDK:n terveysasemaa voivat käyttää myös muut kuin lähetystöjen väki. Länsimaista tasoa tarjoavia hammasklinikoita on useita, esimerkiksi US Dental Care tai European Medical Centerin hammashoitola.

Pakollisia rokotuksia tulijalle ovat kurkkumätä, jäykkäkouristus ja polio. Ennaltaehkäisyyn vuoksi monet ottavat A-hepatiittirokotuksen tai harkinnan mukaan A- ja B-hepatiittirokotteen.

Vesijohtovesi on laboratoriotestien perusteella myös puhdistamattomana juomakelpoista, mutta käytännössä jokainen suodattaa veden ennen juomista. Lähdevettä on myytävänä kaupoissa. Venäläinen lähdevesi on edullista, mutta tuontivedestä on maksettava kova hinta.

Ilmansaasteet ovat suurin terveyshaitta Moskovassa. Hengitystieinfektiot ovat yleisiä.

- [Venäjän siitepölytiedote](#)

Valokuvaaminen

Valokuvaaminen on kielletty paikoissa, joissa yleensäkin kielletään kuvaaminen, kuten museot, konsertit, baletti- ja oopperaesitykset.

Valuutta

Valuuttaa saa tuoda maahan rajoituksetta 10 000 dollariin saakka. Suuremmat summat on ilmoitettava tullissa. Alle 3 000 dollarin suuruisia summia ei maasta vietäessä tarvitse ilmoittaa tullissa.

Valuuttaa voi vapaasti vaihtaa rupliksi valuutanvaihtopisteissä. Junalla matkustettaessa on Kouvolan ja Vainikkalan välissä mahdollisuus vaihtaa ruplia (junassa voi vaihtaa vain käteistä rahaa). Moskovassa ja Pietarissa on suhteellisen tiiviisti valuutanvaihtopaikkoja, joissa vaihdetaan sekä euroja että dollareita. Kurssit vaihtelevat hieman paikan sijainnista riippuen.

Ruplan kurssi löytyy keskuspankin verkkosivulta.

- [Venäjän keskuspankki](http://www.cbr.ru/eng/) (<http://www.cbr.ru/eng/>)

Vapaa-aika

Vapaa-aikaa Moskovassa voi käyttää monin tavoin, joista yleisimpiä ovat teatterit, ooppera, baletti, sirkus, konsertit, urheilu ja retket. Lippuja eri tapahtumiin voi ostaa suoraan teattereiden kassoilta tai metroasemien yhteydessä olevista lippukassoista (teatralnaja kassa).

Lippuja voi ostaa myös internetin kautta. Moskovan venäjänkielisen Ticketland-verkkopalvelun kautta voi tutustua kaupungin ohjelmatarjontaan ja rekisteröidyttyään varata haluamansa liput. Liput voi lunastaa haluamaltaan lippukassalta, tai ne toimitetaan pientä lisämaksua vastaan kotiin.

- [Ticketland-lippupalvelu](#)

Moskovassa on mahdollisuus harrastaa liki kaikkia urheilulajeja. Maksut vaihtelevat huomattavasti ja ovat usein suomalaisittain melko kalliita. Viime aikoina Moskovaan on kuitenkin perustettu paljon erilaisia kuntosaleja, joiden kuukausimaksut ovat lähellä suomalaistasoa. Moskovan erikoisuus on luutapallo, jota ulkomaalaiset pelaavat talvisin. Suomalaisilla on omat miesten ja naisten joukkueet. Muita suomalaisyhdyskunnan suosimia joukkuelajeja ovat sähly, jalkapallo ja jääkiekko.

Talvella voi käydä hiihtämässä ja laskettelemassa Moskovan ulkopuolella ja luistelemassa vaikkapa Gorkin puistossa, jonka kävelytiet jäädytetään talvella. Luistella voi myös ostoskeskusten yhteydessä olevilla sisäluistinradoilla (esim. Jevropeiski, metro Kievskaja, luistimia vuokrataan). Myös suomalaisella koululla on jäädytetty kenttä, ja pulkkamäkeen voi mennä vaikkapa yliopiston lähelle Varpusvuorille.

Diplomaattihuoltohallinto UPDK vuokraa mökkejä Zavidovon lomakylästä noin 120 kilometriä Moskovasta luoteeseen. Lomakylässä on myös kylpylä ja siellä voi harrastaa muun muassa ratsastusta, ammuntaa, tennistä ynnä muita urheilulajeja. Lomakylä on avoin kaikille joskin melko hintava. Moskovan ympäristössä on myös paljon venäläisten suosimia, edullisia pensioaatteja sekä useita yksityisiä lomakyläiä, joiden hinnat voivat myöskin olla melko kalliita.

Vierailemisen arvoisia kohteita ovat Kreml ja sen museot, Kremlin kupeessa oleva Punainen tori ja GUM-tavaratalo, Bolšoi-teatteri, vuoden 1812 Borodinon taistelun panoraama, lähellä keskustaa sijaitsevat useat luostarialueet, torit, Stalinin rakennuttamat seitsemän pilvenpiirtäjää, metroasemat (erityisesti Park Kultury, Kievskaja, Puškinskaja, Majakovskaja, Kropotkinskaja ja muut vanhan keskustan asemat), Puškinin taidemuseo, Tretjakovin galleria (venäläistä taidetta), Izmailovon turistitori, Voitonpuisto tankkeineen ja suihkulähteineen ja VDNH (entinen Kansantalouden saavutusten näyttely).

Päivitetty 15.2.2010

